Ե· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1205 — ՇԱԲԱԹ 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888 — (Ն. Տ.) 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888 — 8 ՃԻՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1305

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه ده نورادونكيان خاننده ارەولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դրամով	ղրշ.	160
» Վեցամսեայ	»	»	80
» Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց Տարեկան	Թղթատարով	»	240
Գաւառաց համար եւ Վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ Տարեկան		Ֆրանք	56
» Վեցամսեայ		»	28

Ծանուցումներ [illegible] Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՏԱՐ ՄԻՍԻՈՆԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

Շատ անգամ արտայայտած ենք սա գաղափարը թէ ամերիկացի և եւրոպացի կրօնական ու բարեգործական ընկերութեանց ու հաստատութեանց Հայոց մէջ կրօնափոխութիւն յառաջ բերելու համար ըրած ճիգերն ու վատնած մեծամեծ գումարներն ո՛չ մարդկութեան ո՛չ ալ քրիստոնէութեան տեսակէտով օգտակար բան մը չունին. զի Հայք արդէն քրիստոնեայ են, քրիստոնէութիւն կը դաւանին իրենց պատմական և իմացական հանգամանաց յարմարագոյն եղանակաւ, և թէպէտ քրիստոնէական ուրոյն եկեղեցւոյ մը կը պատկանին, բայց որովհետեւ Ամերիկայի և Եւրոպիոյ մէջ քրիստոնէական շատ տեսակ եկեղեցիք կան, Հայերն իրենց յատուկ եկեղեցիէն օտարացնելով այդ եւրոպեան կամ ամերիկեան եկեղեցեաց միոյն կցել էական կարեւորութիւն մը չունի քրիստոնէական հաւատքի տեսութեամբ։ Այս գաղափարս յայտնելով, կը յարենք թէ մեր մէջ գործող յիշեալ ընկերութիւնք ու հաստատութիւնք իրենց նպատակին աւելի յարմար և քրիստոնէութեան համար աւելի օգտակար գործ մը կ՚ընեն եթէ եւրոպացի և ամերիկացի բարեպաշտներու նուիրատուութեանց արդիւնքն յատկացնեն Աւետարան քարոզելու և քաղաքակրթութիւն մուծանելու հեթանոս ժողովրդոց մէջ, որք Յիսուսի Քրիստոսի բանին լուսով չեն լուսաւորուած դեռ, և ի մասին քաղաքակրթութեան եւս յոյժ յետնեալ վիճակ մ՚ունին։ Բայց եթէ Միսիոնարք կ՚ուզեն անպատճառ մեր մէջ մնալ, թո՛ղ բաւ համարին ոյժ տալ գիտութեանց, լեզուաց և արհեստից մշակման, նպաստելով քաղաքակրթութեան ծաւալման։ Այս մասին իրենց ձեռնտուութիւն սիրով ու երախտագիտութեամբ կրնայ ընդունուիլ ո՛ և է կրօնքի պատկանող հասարակութեան կողմէ, բաւական է որ ետ կենան Քրիստոնեայներ վերստին ի քրիստոնէութիւն բերելու անտեղի յաւակնութենէն։

Անշուշտ գոհացուցիչ է տեսնել թէ այս գաղափարը Ամերիկայի և Եւրոպիոյ մէջ ևս արձագանգ կը գտնէ։ Ամերիկացիք ո՛րչափ աւելի աղէկ կը ճանչեն Թուրքիոյ ժողովուրդներն և մանաւանդ զՀայս, այնչափ դիւրաւ կը համոզուին թէ ասոնց մէջ Աւետարան քարոզելու համար Պօրտի ընկերութեան ղրկած հազարաւոր ոսկիներն յունապէս կը վատնուին։ Այս օրերս նոյն համոզման արտայայտութիւնը տեսանք նաեւ Թայմզի մէջ, ուր անկլիքան եկեղեցւոյ կանոնիկոս մը, Պ. Իսահակ Դէյլըր, ժամանակէ մ՚ի վեր վէճի մէջ է Միսիոնարներուն հետ, անոնց կրօնափոխական ձեռնարկներուն ամլութիւնը նշաւակելով։

Թայմզի դեկտ. 27 թուով հրատարակեալ նամակին մէջ, Պ. Իսահակ Դէյլըր կ՚ըսէ. «Միսիոնարական ընկերութեան դէմ մեր ըրած ամբաստանութիւնն, որ չէ հերքուած, սա է թէ ընկերութիւն մը որ հեթանոսները դարձի բերելու հռչակեալ նպատակն ունի՝ դրամ կը վատնէ իւր նպատակէն դուրս բաներու համար։ Այդ ընկերութեան ներկայացուցիչը կ՚ընդունին թէ «ճշմարիտ է որ սահմանռական երկրաց մէջ, որպէս Ասիական Թուրքիա, Պարսկաստան և Արաբիա, միսիոնարական ընկերութեան արդիւնքն յոյժ սակաւ է», և կը յարեն թէ «կատարելապէս ճշմարիտ է նաեւ որ եթէ փակենք մեր այդ երկրաց մէջ ունեցած միսիոնարութիւնններն և փոխադրենք միսիոնարներն և դրամներն ի Հարաւային Հնդկաստան կամ Չինաստան, մեր վատնած դրամին փոխարէն աւելի շատ մարդիկ կրնանք դարձի բերել, ինչպէս անցելոյն փորձառութիւնն եւս կը ցուցնէ։» Բայց միսիոնարական անյաջողութեան այս խոստովանութիւն բաւական չէ, (կը պատասխանէ Պ. Դէյլըր)։ Ես բացարձակապէս կ՚ըսեմ թէ դրամի չարաչար գործածումն է ժողովրդեան մէջ հանգանակութիւն ընել ի նպաստ առաքելութեանց ի հեթանոսս, որպէս 1880ի շրջաբերականն, և ապա գանձուած դրամը ծախսել լոկ թէ Մահմետականներուն մէջ, այլ լոկ փաթարցեալ կրօնափոխներ (perverts) ըստանալով Հայ Քրիստոնէից մէջէն, եւ այսու գրգռելով Հայ կղերին բուռն զայրոյթը։ Կ՚առարկուի թէ ընկերութեան վարիչ մարմնոյն մէջ Հնդկաստանէն պաշտօնեաներ եւս կը գտնուին։ Բայց հանրածանօթ իրողութիւն մ՚է թէ այդ պաշտօնէից, ամենէն նուիրեալն և ամենէն գործօնը մտերիս ի շրջաբերութիւն հանեց տետրակ մը, որով ազգու խօսքերով կը պահանջէ թողուլ այս ամուլ միսիոնարութիւններ, և ընկերութեան ոյժերը դարձնել հեթանոս երկրաց վրայ։»

Իսահակ Դէյլըր կանոնիկոսին այս և սոյն իմաստով քննադատութիւնք թէեւ ուղղեալ են անգլիական Միսիոնարութեան մը դէմ որ կեդրոնն ի Լոնտոն է և ո՛չ ի Պօսթըն, բայց անտարակոյս իրողութիւնք նոյն են թէ՛ անգլիական և ամերիկեան Միսիոնարութեանց համար։ Անգլիոյ և Ամերիկայի բարեմիտ քրիստոնեայ ժողովուրդք պարզապէս կը խաբուին, կարծելով թէ քրիստոնէութեան յաղթանակին համար իրենց նուիրած գումարներ կը գործածուին ոչ քրիստոնեայ ժողովրդոց մէջ։ Միսիոնարական ընկերութեանց գլուխը գտնուող ճարպիկ մարդիկ կ՚երեւի թէ շահ ունին տեսակ մը գործի մէջ, որ պարզ խաբէութենէ մը քիչ կը տարբերի։ Բայց ժողովուրդը որ այս խնդիրն իրենց մէջ լուծեն նուիրատու Անգլիացիք ու Ամերիկացիք և իրենց Միսիոնարապետք, մեք միշտ բամ ենք և Պ. Իսահակ Դէյլըրի Թայմզի մէջ երեւցած հակամիսիոնարական յօդուածներուն առթիւ աւելորդ չենք համարիր կրկնել թէ, Միսիոնարք, անգլիացի թէ ամերիկացի, Հայերը դարձի բերելու աշխատելով, կը նախատեն քրիստոնէութիւնը, քանի որ առաջին դարերէն ի վեր քրիստոնէութիւն ընդունած ժողովուրդ մը հեթանոսներուն հաւասար կը նկատեն։ Նաեւ հակաքրիստոնէական ընթացք մը կը բռնեն՝ մէկ կողմէ բաժանումներ յարուցանելով քրիստոնեայ ժողովրդի մը մէջ, և միւս կողմէ նոյն քրիստոնեայ ժողովուրդն իբրեւ կէս-բարբարոս ներկայացնելով եւրոպացի և ամերիկացի ազգաց, և վերջապէս, ի զուր կը վատնեն գումարներ որք թէ՛ ի սէր քրիստոնէութեան և թէ ի սէր մարդկութեան կրնային և կըրնան լաւագոյն նպատակներու գործածուիլ, ո՛չ միայն հեթանոս երկրաց մէջ, այլ նոյն իսկ մեր մէջ, եթէ կամենան այդ ընկերութիւնք։

Նոյն դիտողութիւնները կրնանք ընել պապական միսիոնարութեանց ներկայումս ալ։ Չինաստանի մէջ եւրոպական քաղաքակրթութեան տարերքը մուծանող ճիզուիդ կամ ֆրանչիսկեան միսիոնարին գործէն բան մը կը հասկընանք, և կը հաւատանք թէ օգտակար արդիւնքներ կրնան ձեռք բերուիլ հոն։ Բայց երբ իրենց ջերմն տակ իսկ, Եւրոպիոյ մէջ, կան միլիոնաւոր Հրեաներ, Բողոքականներ և անհաւատներ, որք համօրէականութիւն չեն ընդունած և չեն ընդունիր, ի՞նչ կը նշանակէ որ ճիզուիդք, Ֆրանչիսկեանք և որ ի կարգին դան ի Փոքր Ասիա՝ քրիստոնեայ ու -պապական ժողովուրդ մը ի համօրէականութիւն բերելու համար։ Բողոքականութիւնն իւր ժողովարաններն կանգնած է Վատիկանի դիմաց, Հռոմայ մէջ իսկ, և զարմանք չէ՞ որ Պապը փրկելու հոգիներ փնտռելու համար մինչև Եփրատայ և Երասխայ ափունքը գործակալներ ղրկէ։ Հայաստանեայց եկեղեցին աւելի՞ հակաքրիստոնէական է քան Եւրոպիոյ մէջ ուրեք ուրեք տիրող անկրօնութիւնն։ Այլ սակայն, Պապը նախամեծար կը համարի դարձի բերել Հայ քրիստոնեաները քան իւր աչաց ներքեւ գտնուող անկրօնները։ Բայց կաթոլիկ միսիոնարութիւնք սովոր չեն համար տալ նուիրատու ժողովրդեան, որ ազդեցութիւն չունի անոնց գործողութեան վրայ։ Ամերիկեան և անգլիական միսիոնարութիւնք այնպէս չեն, և կը յուսանք թէ Իսահակ Դէյլըր կանոնիկոսի գլխաւորութեանց նման լուրջ քննադատութիւնք ի վերջոյ փափաքելի ազդեցութիւնք կ՚ունենան անգլիական և ամերիկեան միսիոնարական հաստատութեանց վրայ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԴԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ. Նոր տարւոյն առաջին օրերն, իբրեւ հաճելի կարանդչեք մը, ամեն կողմէ խաղաղական հաւաստիք բերին մեզ։ Այս հաւաստեաց մէջ կարեւորագոյնն է զոր Ջարն ինքնագիր նամակաւ մը հաղորդեց Մոսքուայի Քաղաքապետին, հաստատ փափաքութիւն յայտնելով թէ նոր տարին խաղաղութեան ու բարօրութեան տարի մը պիտի լինի։ Կը հասկնանք որ, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Ջարին այս համոզման հանդիսաւոր արտայայտութիւնն յոյժ լաւ տպաւորութիւն մը յառաջ բերած է, խաղաղութեան համար մեծագոյն վըտանգը կուգար Ռուսիոյ կողմէ, և Ռուսիոյ Վեհապետն և լրագրութիւնը խաղաղասէր տրամադրութիւններ միայն կը յայտնեն այժմ։ Ռուս կառավարութեան վերջին տնօրինութիւնք նաեւ սոյն միտումը կը ցուցնեն, մանաւանդ նոր տարւոյ ռուսական ելմտացոյցին մէջ բանակի և նաւատորմի ծախքէն ութ միլիոն ռուպլի զեղչումն։ Եւրոպական երկու վերջին սուրհանդակներու լուրերէն զուրկ գտնուելով, թէեւ չենք կրնար կատարեալ վստահութեամբ խօսիլ, բայց գէթ հեռագրերէն դատելով, դրացի կայսրութիւնք եւս պատերազմական տնօրինութիւն մ՚ըրած չունին։ Գերմանիոյ և մանաւանդ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պատրաստութիւնք Ռուսիոյ պատրաստութեանց պատասխան մը լինելու սահմանուած էին միայն, և չարժառիթը գադրելով, հետեւանքն եւս դադրած կրնայ լինել։ Առանց հաւաստելու թէ սոյն խաղաղ երեւոյթ տիրէ տարին ողջոյն, ինչպէս կը յայտարարէ Ջարը, կրնանք գէթ գոհունակութեամբ հաստատել թէ նոր տարին խաղաղութեան համար նպաստաւոր երեւոյթով մը կը սկսի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Այս օրերս Պերլինի Համալսարանին վերաբերեալ պաշտօնական վիճակագրիր հրատարակեցան, որոցմէ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք. — Ձմեռնային վեցամսեայ շրջանին մէջ ուսուցչական խումբը կը բաղկանար 296 անդամներէ։ Ամառնային վեցամսեայ շրջանին մէջ աշակերտք 4,478 հոգի էին, որոցմէ 4,199 հետեւած են ձմեռնային շրջանին, և 1,279 նոր աշակերտք ընդունուեցան զատ, 1,590 անձերու եւս արտօնութիւն տրուած է իբրեւ պարզ ունկնդիրներ ներկայ գտնուելու դասախօսութեանց։ Աշակերտաց համագումարն էր ուրեմն 7,068։ Ի սոցանէ 801 կը պատկանին Աստուածաբանութեան ճիւղին, 1,430 Իրաւաբանութեան, 1,316 Բժշկութեան և 4,931 Փիլիսոփայութեան ճիւղին։ Օտարազգի աշակերտաց թիւն է 601, Բրուսիացիք են ստուար մեծամասնութիւն, և 734 ուսանողք կը վերաբերին Բրուսիայէն դուրս գտնուած գերմանական երկիրներու։ Օտար երկիրներէն եկած աշակերտաց մէջ 163ը կուգան Միաց. Նահանգներէն։ Աշակերտաց մէջ կան երեք հոգիք, որք իրենց երկրաց մէջ ուսուցչապետի կամ Բրոֆէսորի տիտղոս ունին արդէն։ Ասոնք են ամերիկացի Բրոֆ. Հուէջ, որ բաղդատական լեզուաբանութիւն կ՚ուսանի, և Բրոֆէսորք Վլատիմիր տը Դանենպէրկ և Էրնէստ Պէսիօ Ֆրանսայէն եկած են։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ Մորմոնք կ՚աշխատին իրենց աղանդը ծաւալել և մորմոնական նոր գաղթականութիւն մը հաստատել, որուն պէտքն զգալի եղած է յորմէ հետէ Միաց. Նահանգաց մէջ Մորմոնութեան գոյութիւնն իսկ ի վտանգի է։ Բայց Թուրքիոյ մէջ մորմոն միսիոնարներուն անյաջողութեան նայելով, հաւանական չէ բնաւ որ յաջողին Նեղոսի ափանց վրայ։

ԳԵՐՄԱՆՔ Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ. Անգլիական լրագիրք կը գանգատին թէ անգլիական գործարաններուն և առեւտրական գործակալներուն գործելու անպատշաճ եղանակը Փոքր Ասիոյ մէջ ազատ ասպարէզ տուած է Գերմաններուն։ Անգլիական տուներու գործակալք հոգ չեն ըներ տեղական լեզուներ սորվելու, և ասոր մեծապէս կ՚օգտին Գերմանք, որք օսմանեան երկրին ամեն անկիւնները կը մտնեն, և ուսած լինելով տեղական ժողովրդոց լեզուները, լաւագոյնս կ՚իմանան և կը գոհացնեն տեղացւոց պէտքերն։ Անգլիոյ և Ակովտիոյ առեւտրական տուները կը շատանան գործ ընելով կ՚... Պոլսոյ եւ Իզմիրի մեծ տուներու հետ, մինչ գերման տուները կը դիմեն ուղղակի ժողովրդեան, իրենց ապրանքը կը ցուցնեն գաւառացիներուն՝ անոնց քաղաքներուն և գիւղերուն մէջ, և փոխադարձ վստահութիւն հաստատելով, աւելի քանակութեամբ գործ կ՚ընեն։ Նաեւ, Անգլիացիք և Ամերիկացիք յաւակնութիւն ունին իրենց ճաշակին յարմար եկած ապրանքներն ընդունել տալու Փոքր Ասիոյ բնիկներուն, մինչ գերմանական տուներն ամեն մէկ քաղաքի, ամեն մէկ գաւառի ճաշակն ուսումնասիրելով, ճիշդ անոր համեմատ ապրանք կ՚ընեն և ղրկել իրենց բան գործ ըրած են, եւ այս պատճառաւ ալ կը գերազանցեն իրենց անգլիացի և ամերիկացի մրցակիցները։ Գերմաններուն տարագործական եւ առեւտրական գործառնութիւնք մեծ առաջադիմութիւն մ՚ունին, յորմէ տեղացին շատ կ՚օգտուի, եւ որ մեծ շահ կը բերէ գերմանական գործարաններուն։ Անգլիական լրագիրք և անգլիացի հիւպատոսք այս պարագայիս վրայ կը հրաւիրեն անգլիական տուներու ուշադրութիւնն, որպէս զի համանման զէնքերով կարող լինին մրցիլ Գերմանաց առեւտրական տուներուն դէմ։ Այս ամեն մրցմանց նպատակն է, ինչպէս կ՚երեւի, կարելի եղածին չափ Եւրոպացւոց և Ամերիկացւոց ձեռքն անցունել Փոքր Ասիոյ արհեստական պիտոյից հայթայթումն։ Բայց մե՞ք ինչ կ՚ընենք այս օտար մրցմանց դիմադրելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ. Լոնտոնի ամերիկեան նախկին դեսպան Պ. Էտուարդս Բիէրբոնդ Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգաց մրցման վրայ յօդուած մը հրատարակեց, յորում խորհուրդ կուտայ Ամերիկացիներուն՝ զգոյշ կենալ Անգլիոյ տնտեսական, քաղաքական և իմացական մրցման դէմ։ Պ. Բիէրբոնդ կ՚ըսէ նաեւ. «Անգլիա այցելող Ամերիկացի մը ապշութեամբ կը դիտէ անձնական հաւատարմութեան խորին զգացումն զոր ամեն ուրեք Անգլիացիք կը տածեն իրենց Վեհապետին և Նորա գերդաստանին նկատմամբ։ Այնպիսի զգացում մ՚է այս զոր հանրապետական ժողովրդային աւանդութեանց մէջ մեծցած Ամերիկացի մը չի կրնար հասկնալ. գաղտնիք մ՚է այս որուն չի թափանցեր, ինչպէս չի թափանցեր Պատտայի Նիրվանային . . . Պէտք է ժողովուրդն կարծիք թէ Անգլիա ի մօտոյ հանրապետութիւն պիտի լինի։ Կալլէսի գահաժառանգ Իշխանը տակաւին 46 տարեկան է, կորովի առողջութիւն մ՚ունի, բարքն ու վարքը շատ հրապուրիչ են, ինք ալ շատ ճարտար և ներքանկատ մարդ է, շատ խելացի և ուժեղ է, և արքայական իշխանութեան համար փառասիրութիւն ունի։ Նա, իւր մօր յաջորդելով, բրիտանեան տէրութեան թագը կրած ամենէն կարող և ամենէն լուսամիտ Թագաւորը պիտի լինի։ Բրիտանեան ժողովրդեան կողմէ պիտի ողջունուի իբրեւ «Թագաւոր Մեծին Բրիտանիոյ և Կայսր Հնդկաստանի շնորհօքն Աստուծոյ»։ Ապագային մէջ օր մը Անգլիա կրնայ ունենալ ժողովրդական կառավարութիւն մը. բայց նախ քան զայն օր Անգլիոյ առաջիկայ Թագաւորն արդէն մեռած պիտի լինի։»

ՊԱԹՈՒՄ զինուորական մեծ ապաստանարան լինելու սահմանուած է։ Ռուս կառավարութիւնն որոյ առաջնակարգ բերդաքաղաքի վերածել զՊաթումը, և անուանել զնա Միխայլովսքայա։ Ցարդ Պաթումի շուրջ քանի մը անջատ բերդեր միայն շինուած են։

ՌՈՒՍԻԱ. Եւրոպիոյ Տէրութեանց մէջ, ամենէն քիչ փոփոխում կ՚ընէ արտաքին գործոց նախարարի։ 1814էն մինչև 1888, եօթանասուն երեք տարւոյ մէջ, Դալլըան Իշխանէն մինչեւ Պ. Ֆլուրէնս, Ֆրանսա արտաքին գործոց յիսուն ինն նախարարներ ունեցաւ։ Նոյն միջոցին, Լորտ Քասլրէէ մինչեւ Լորտ Սալզպըրի, Անգլիա քսան և չորս նախարարներ ունեցաւ արտաքին գործոց։ Իսկ Ռուսիա, նոյն միջոցին, միայն երկու անգամ նախարար փոխեց, որք են Նէսէլրոտ և Կորչաքով, իսկ երրորդը, Պ. Կիրս, պաշտօնի վրայ է վեց տարիէ ի վեր։ Ռուսիոյ միւս նախարարական պաշտօնները քիչ շատ փոփոխական են, մանաւանդ ի մասին ներքին և ելմտական գործոց։ Բայց արտաքին աշխարհավարութեան մասին Ռուսիոյ անփոփոխականութեան երեւելագոյն ապացոյցն է իւր նախարարաց անփոփոխութիւնը։

—)(43)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՐՆԷՍԹ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Այլ ի՛նչքան ուրախ, ի՛նչքան երջանիկ էի որ յաջողած էի վերջապէս մոքէս ջնջել կոմսուհւոյն յիշատակը։ Կրցայ երկու ամիս ապրիլ առանց նորա վրայ խորհելու, բայց եթէ այնպէս ինչպէս երազի մէջ կը մտածես օրուան ձախորդութեանց վրայ։ Եւ ամեն անգամ կը նուաճէի այդ յիշատակը։

Աւա՜ղ, շատ կանուխ կը փքանայի յաղթութեանս վրայ։ Օր մը, տունէն դուրս ելած ատենս, մարդ ու մը հանդիպեցայ որ զիս կը փնտռէր։ Այդ մարդն էր իմ նախկին դասընկերս, Մոնդէսա պարոնը։ Օէննազէրէն նաւ նստելու համար Նանդէն անցած ատեն,—Ամերիկա կ՚երթար,—ուզած էր անգամ մը տեսնել զիս՝ անցեալ ժամանակաց վրայ խօսելու համար ինձ հետ։ Չէի համարձակեր տիկին տը Շալիի վրայ խօսիլ իրեն հետ։ Այլ տեղեկութիւն հարցուցի նորա զաւակաց մասին։

—Աւա՜ղ, ըսաւ պարոնը։ Խե՛ղճ տղաքներ . . . չէ՞ք գիտեր, ա՛լ մայր չունին։

Ես, աչուելի աղաղակ մ՚արձակեցի։

—Ի՛նչպէս, մեռա՞ւ, հատուած իմ։

—Ձեզ ըսեր թէ մեռաւ, պատասխանեց։ Սակայն իրեն, ինչպէս եւ այլոց համար, մահը լաւագոյն լինէր թերեւս։

ԶԹ

Մեր տունէն հազիւ քանի քայլ հեռի էինք։ Պարոնին թեւէն քաշեցի, սենեակս ելանք, եւ երբ դուռը փակելէ յետոյ միայնակ մնացինք, ըսի նմա.

—Կը պաղատիմ, ամեն բան ըսէ ինձ։

Պարոնն ինծմէ չծածկեց իւր գիտցածն, եւ իւր պատմածին ոչ մէկ մանրամասնութիւնը կրնար սխալ լինիլ, որովհետեւ Շալի կոմսէն ստացած տեղեկութիւններն ստուգած եւ լրացուցած էր Կրէչէնէն։

Կ՚երեւի թէ մեկնումէս—աւելի լաւ է ըսել փախուստէս—յետոյ, նոր դժուարութիւն մը ծագեցաւ Գիսիան իշխանին եւ կոմսուհւոյն միջեւ։ Կոմսուհին, խղճի խայթէն ատնջուելով վերստին, իւր վարած կենցաղոյն վրայ ամօթապարտ, կ՚ուզէր գրել ինձ, զիս գտնել։ Տարաբաղդ կինն, ինչպէս ըսած էր ինձ, իւր պահպանութիւնը կը տեսնէր մեր յարաբերութեանց մէջ։ Այս յարաբերութիւնք մեղսապարտ էին, այլ գէթ . . . խոստովանելի էին, եւ այս փրկարար պատճառաւ այնքան երկար ատեն պահած էր զիս իւր քով, հակառակ այն նուաստացման զոր մտաւոր քննադատութիւններս կը պատճառէին նմա։ Նոյնպէս իւր անունոյն քով երթալը խօսք կ՚ընէր։ Այլ շիրցաւ վերջնական որոշում մը տալ։ Դժբաղդաբար, իշխանը միջոց գտաւ վերստին տեսնելու զնա մինչ իւր երկուանից մէջ կը տագնապէր։ Եւ որովհետեւ ոչ ոք անդ կը գտնուէր զինքը քաշել հանելու համար իւր բարոյական նուաստութենէն, չարթուան մը մաքառումէ, անձնութենէ յետոյ, կոմսուհին բոլորովին Գիսիան իշխանին իշխանութեան տակ ինկաւ դարձեալ։

Ցայնժամ, երեք ամիս շարունակ, այդ կնոջ կեանքն, զոր ինքսի մէջ ճանչցած էի այնքան նախանձախնդիր իւր պատուոյն, անկարգութեանց ցաւալի շարք մ՚եղաւ։ Իւր տան մէջ խաղացին. ահագին գումարներ կորսնցուցին։ Անչափահաս երիտասարդ մը իւր բոլոր ստակները կորսնցուց անդ և ստիպուեցաւ զինուոր գրուիլ, ապրուստ ո եւ է միջոց չունենալով։ Ամենէն նողկալի բանն այն է որ այդ երեք ամսուան միջոցին իշխանը տան ամենէն աւելի Ֆլուանսի տունը տարաւ զկոմսուհին։

Սակայն այս դէպքերուն լուրերն սկսան չորս կողմ տարածուիլ։ Նախ քանի մը մարդիկ միայն խօսեցան, եւ մեղմաձայն։ Լուրն այլ եւ այլ մեկնութիւններով կը շրջէր մտերմաց փոքրիկ շրջանակի մը մէջ։ Անոնք իսկ որք կը պատմէին զայն, մեծաբարբառ կ՚ըսէին թէ չէին հաւատար. «Խելքէ մօտ դուրս բան էր այս, եւ այն հեզ կոմսուհին ցաւալի էր որ կ՚անուանարկուէր այնքան չարամտութեամբ։» Սակայն հարցափորձեցին զՖլուանս։ Այլ նա շատ ճարտար էր, եւ զիմացաւ։ Լուրն տանելուն պէս կոկորդայիր բռնիչ մ՚արձակեց, հեգնութեամբ հաւաստեց թէ «բոլորովին ճիշդ էր այդ, թէ այս բանս շատ փաղաքշական էր իրեն համար, հաչակի սիրոյ սար իւր տունուան։ Ի՞նչ, խե՛ղճ աղջիկ մը, աստղածագործի՛ մը աղջիկ, իւր տան մէջ մեծամօրէն ընդունիլ պէրճ դասու կի՛ն մը, բարձրաստիճան կին մը։» Սրամիտ չարաճճի աղջկան գիրքն ի դերև հանեց հետաքրքիրներուն ջանքերը։ Ի մի բան, ա՛լ չխօսեցան այդ մասին, կամ, եթէ խօսեցան, իբր սովորական բանի մը վրայ խօսեցան։ Կ՚ըսէին. «Ի՞նչ ընենք. այսօր ա՛յնքան մերձեցման կէտեր կան երկու բանակներուն միջեւ։ Ամենուրեք իրարու դիմաց կը գտնուին։ Պա՜հ, եթէ անգամ մը պատահեր է այս տեսակ բան մը, ի՞նչ կ՚ըլլայ։» Այսպէս վարժուած էին այդ գաղափարին։ Այլ արատը կը մնար կոմսուհւոյն վրայ։ Կոմսուհին ինք անտեղեակ էր այդմ եւ կը շարունակէր ապրիլ պատմածիս պէս, երբ, առաւօտ մը, Շալի կոմսն յանկարծ Բարիզ հասաւ։

Գիշերայն հասաւ, գաղտագողի, եւ գնաց սենեակ մը վարձեց Սէն-Լուի կղզւոյն փոքրիկ օթեւանի մը մէջ։ Նամակ մը ստացած եւ անոր վրայ ելած եկած էր։ Ո՞վ գրած էր այդ նամակը։ Կրէչէ՞ն։ Խիստ հաւանական է։ Սենեկապան կինը շատ լաւ գիտէր իւր տիրուհւոյն տան մէջ անցած դարձածները։ Ա՛լ սկսած էր չափազանց ատել զինքն. այլ տղայոց պատճառաւ, զորս կաթոգին կը սիրէր, չէր ուզեր տունէն մեկնիլ։ Եթէ իւր գիտցածներն ինծ հաղորդած չէր, մինչդեռ տխուր, անհանգիստ կը տեսնէր զինքն եւ անդադար կը հարցափորձէր, անշուշտ պատճառն այն էր որ կը վախնար վտանգի ենթարկել կեանքս, իշխանն արդէն զիս վիրաւորած լինելով մենամարտի մէջ։ Հաւանական է որ երկար ատեն տատամսեցաւ իւր տիրուհին մատնելէ առաջ, եւ թէ այս վերջնոյն նուաստութեան չափազանցութիւնք մղեց զինքն այս բանիս։ Պարոն տը Մոնդէսա հաւաստեց ինձ թէ կոմսը Բարիզ հասնելուն պէս գաղտնի տեսակցութիւն մ՚ունեցեր էր Կրէչէնի հետ։ Ամբողջ ցերեկը պահուած մնաց, երեկոյին դուրս ելաւ, ճարտար մարդկի գործածեց, ահագին գումարներ ծախսեց։ Ութ օր չանցած, գիտէր այդ լպիրշ ու չուայտ կենցաղոյն բոլոր մանրամասնութիւններն։ Իրիկուն մը Պարոն տը Մոնդէսայի տունը գնաց։ Ժամանակը շատ ուշ էր։ Կոմսը սոսկալի կերպով փոխուած էր։ «Կարծես հարիւր տարեկան էր» ըսաւ նախկին դասընկերս։ Կոմսը նախ գաղտնապահութիւն պահանջեց իւր ըսելիքին համար։ Յարեց որ եթէ նախամեծար համարած էր իրեն դիմել, պատճառն այն էր որ իւր ծանօթ անձանց ամենէն համակրելին եւ վստահելին թուած էր նա իրեն։ Յետոյ պատմեց իւր բոլոր գիտցածը։

Պարոնը չէր ուզեր հաւատալ իւր լսածին։

—Կուգաք խնդրել ինձմէ որ վկայ լինիմ ձեզ, այնպէս չէ՞, հարցուց Պ. տը Շալիի։

—Ո՛չ, չէ՛, ըսաւ կոմսը տխրութեամբ։ Մենամարտը շինկոյ կը հանէ։ Ձեզ ուզեր որ գայթակղութիւն ծագի։

—Ցայնժամ . . . ինչո՞ւ։

—Հի՛մա պիտի ըսեմ, յարեց կոմսն։ Իրողութիւնն իմացածիս պէս նախ ինքնիրենս ըսի. Այսքան անարգ անպատուութեան մը առջեւ ի՞նչ ընելու է . . . թո՞յլ տալ որ շարունակուի՞ . . . Երբե՛ք։ Ա՞նք գոցել . . . Ա՛հ, ո՛չ, երբէ՛ք։ Վրէ՞ժ լուծել . . . Այո։ Այլ, այդ տեսակ յանցանքի, սին ու դաժնիկ պատիժ պէտք չէ։ Եւ հետեւաբար ո՛չ մենամարտ, ո՛չ դատաստան։ Իմ սրտիս թելադրած պատիժն ի գործ պիտի դրուի այս գիշեր, մէկ ժամէն։ Ձեզ կրնար ձեզ յայտնել զայն։ Կը հասկնաք անշուշտ որ թէեւ բոլոր պատրաստութիւններս ձեռք առած եմ, մեծ վտանգի պիտի ենթարկեմ անձս։ Ասոր համար տեղս աստ եկած եմ։ Եթէ վաղը, գիպուածաւ, իմանաք թէ սպաննուած եմ, ձեր ազնուահոգի մարդու խօսքը տուէք ինձ թէ այս նամակս պիտի յանձնէք ընդհանուր դատախազին։ Մի՛ վախնաք։ Այդ նամակս կը պարունակէ զաւակացս ապագայն, այլ բնաւ չվնասեր նոցա մօր։ Ինչ եղելութիւնը կը պատմեմ։ Կը խնդրեմ որ տիկին տը Շալի անոնց խնամակալուհին չլինի։ Ասկից զատ ուրիշ բան չկայ։ Առէք նամակը կարդացէք։

Պարոնը կարդաց նամակը, յետոյ խօսեցաւ կատարել իրմէ խնդրուած պաշտօնը։ Ոչ մէկ դիտողութիւն ըրաւ, հասկնալով որ բոլորովին աւելորդ է։ Կոմսն յայնժամ մեկնեցաւ։ Կ՚ըսէր թէ ուշ մնացած է։

(Շարունակելի)

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Յառաջիկայ երկուշաբթի կ'աւարտի մեր Թերթօնն. Հինգշաբթի օրէն կ'սկսինք հրատարակել նոր վէպ մը

ՍԻՐԱՅԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Հեղինակ

ԵՕՐԺԻՆԷ ՏԸԼԱ ՓՕՌԱԴՕԴԻ

Հանրածանօթ վիպասանին սոյն նորագոյն երկն որ իբրեւ Թերթօն կը հրատարակուի տակաւին Ֆիկ—ռի մէջ, կը նկարագրէ օրուան ծանօթ դէպքեր և ընթերցողաց երեւակայութիւնը միշտ վառ կը պահէ իւր ոգեւորեալ պատկերներով և հետաքրքրաշարժ կնճիռներով.

Հարկ չէ ըսել թէ Բարիզի քաղաքային և գրական ամենատարածուած թերթին հրատարակած ո՛եւէ վէպն միշտ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Ֆրանսայի հասարակութեան կողմանէ և Արեւելքի ընթերցողք որք չեն մոռցած նոյն հեղինակին «Պ. Լըքօքի ծերութիւնն», անշուշտ նոյն գոհունակութիւնը պիտի զգան սոյն գեղեցիկ վէպէն.

Այս նոր վէպի թարգմանիչն է Արեւելքի խմբագիրներէն Տ. Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ծննդեան տօնին առթիւ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքական Գեր. փոխանորդն և եկեղեցական մը, Պոլկարաց Գեր. Էկզարքին կողմէ եկեղեցական մը ու գործակատարն և Ասորւոց կաթողիկոսական փոխանորդն ու եկեղեցական մը չորեքշաբթի օր Ազգ. Պատրիարքարան գալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին.

Նոյն օրը պարսկական հիւպատոս Յովհաննէս Խան եւս Պատրիարքարան գալով շնորհաւորեց Ծննդեան տօնը.

Բրոֆէսէօր Յակոբ էֆ. Ճէճիզեան որ Բողոքականաց ընտրողական ժողովոյ ամենաստուար մեծամասնութեամբ ընտրուած էր Ազգապետ Բողոքականաց, պիտի չկարենայ իւր պաշտօնին գլուխն անցնիլ որովհետեւ կայս. կառավարութիւնը բեկած է սոյն ընտրութիւնը.

Տպարանապետ Յակոբ էֆ. Պոյաճեան խումբ մը բողոքականաց հետ միասին, բողոք մատուցած են սոյն ընտրութեան դէմ, նշանակելով օրինական թերութիւններ. սակայն ընտրողական ժողովոյ կազմութիւնն և Ազգապետի ընտրութիւնը կատարուած էր կատարելապէս համաձայն ընտրութեան այն օրինաց զոր գծած է նախորդ ժողով մը որոյ մէջ էր բողոքարկուաց գլուխ Պոյաճեան Յակոբ էֆ.

Կայս. կառավարութիւնը նաեւ յայտարարած է թէ պէտք է որ իրեն երեք ընտրելի ներկայացուի, և ինքն անոնցմէ մին ընտրէ ազգապետ. Արդէն նախորդ ընտրութեան ժամանակ եւս կայս. կառավարութիւնը սոյն դիտողութիւնն ըրած էր, սակայն բողոքականք կը փափագին որ իրենց ընտրութիւնն եւս տարբեր չըլլի ուրիշ հասարակութեանց ընտրութիւններէն.

Զմիւռնիայէն կը գրեն մեզ յունուար 5 թուականաւ.

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Ազնուաշուք Ստեփան էֆէնտի Սպարթալեան քաղքիս ամեն ազգի, այն է եօթն հիւանդանոցներու երեսնական ոսկի վճարեր է՝

Ապացոյց մը եւս թէ՝ ողբացեալ բարերարին արժանաւոր յաջորդը պիտի լինի այս ազնիւ երիտասարդն, որ թէեւ դեռ քիչ ատենէ ի վեր հաստատուած մեր մէջ, այլ ի վաղուց խօսիլ տուած է իւր վեհանձնութեան վրայ.

—Թէեւ երէկի համար հրաւիրուած էին տեղւոյս պատժական ատենին կողմէ՝ 29ի ցոյցի առթիւ ձերբակալուած ութ երիտասարդները, բայց անոնցմէ ոչ ոք ներկայ գտնուած ըլլալով՝ կը կարծուի թէ յիշեալ ատեանն ի բացակայութեան վճիռ տուած ըլլայ.

Ազգ. Պատրիարքարանն երէկ յատուկ շրջաբերականաւ բոլոր քարոզչաց հաղորդեց կառավարութեան մէկ հրամանագիրն որով յայտնելէ յետոյ թէ մայրաքաղաքիս թաղերու ոմանց մէջ ծաղկի հիւանդութիւն ծագած է, կը ծանուցանէ թէ ամեն տեղ յատուկ բժիշկներ կարգուած են որք ձրիաբար պիտի պատուաստեն տղաքները.

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Խաչիկ էֆէնտի Հինքեարպէյէնտեան, Բարիզի գեղագործական բարձրագոյն համալսարանին ուսումնաւարտներէն, այս անգամ ստացեր է Լավուազիէի անուան հաստատեալ արծաթեայ առաջին մեծ մետալն, Prix des thèses. Առաջին անգամն է որ հայ ուսանող մը ի Բարիզ կ'արժանանայ այս բարձր պատուոյն. Խաչիկ էֆէնտի ասկէ առաջ արդէն ստացած էր երկու ուրիշ մետալներ. Այս նոր մրցանակը մեծ պատիւ կը բերէ իւր բազմարդիւն հօրն, Արժ. Տ. Յովհ. աւագ քահանայ Հինքեարպէյէնտեանի, և բոլոր հայ ուսանողութեան որ յեւրոպա.

Ազգային Պատրիարքարանի գլխաւոր կողմէ տեղեկութիւն կը տրուի մեզ թէ Ուսումնական Խորհրդոյ նորընտիր անդամներէ Գրիգոր էֆէնտիի մականունը փոխանակ Ջաքարեանի սխալմամբ Ղազարոսեան հրատարակուած է.

Գոհութեամբ կը հրատարակենք այսօր Ադրիանուպոլսոյ Թաղ. ժողովոյ մէկ պաշտօնագիրը, փափագելով որ Աստարճեան էֆէնտիի ազգասիրական ձեռնարկին հետեւողներ բազմանան ազգին մէջ.

Ս. Նիկողոսեան էֆ. նամակաւ մը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ իւր Տպարանը բաց է.

ԱԶԴ

Պէրպէրեան վարժարանի նախկին շրջանաւարտից և աշակերտաց խումբ մը կը հրաւիրէ իւր նախկին ընկերակիցներն ի Պէրպէրեան վարժարան, վաղը, կիրակէ, 9 յունվար, ժամ ճիշդ եօթնին.

ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ ՆՈՐ ԵՐԳԸ

Մայրաքաղաքիս ծանօթ երաժիշտներէն Պ. Բիզանի Լ— Թէ—ըէի մէջ հետեւեալը կը գրէ ազգային ծանօթ երաժիշտ եւ դաշնակահար Սուրէնեան էֆէնտիի երաժշտական վերջին երկին վրայ.

Tout a la Joie, այս է ուսուցիչ Սուրէնեան էֆէնտիի երկասիրութեանն եզող ——— մը վերնագիրը. Պարզ, առանց յաւակնութեան, հեշտալուր, ներդաշնակ, որպէս պարտի լինիլ ամեն պարի երաժշտութիւն, Սուրէնեան էֆէնտիի այս նոր երկն (որ իւր առաջին երկը չէ) գիւրասահ եւ սիրծալուր է եւ երեկոյթներ սիրողներու հաւանութեանն արժանանալու բոլոր անհրաժեշտ տարրերը կը պարունակէ. Basse երն եւ accord ները ներդաշնակութեան կանոնաց մէջ կը գտնուին բոլորովին, յատկութիւն զոր դժբաղդաբար միշտ չենք գտներ մեր ընիկ բազմաթիւ երգահաններու քով.

ԱԶԴ

Փաստաբան Յակոբ էֆէնտի Յակոբեան իւր գրասենեակը Իզմիրլի Օղլու խանէն փոխադրած է Ղալաթիա Վոյվոտա փողոց, Կլավանի խան, թիւ 53 (թիւ 7). Յակոբեան էֆէնտի ընկերակցած է գերմանացի փաստաբան Տր. Պարշի հետ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿՈՒ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը սովորական շքով կատարուեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ. Վեհ. Սուլթանը սովորական ժամուն կառքով մզկիթ գնաց և միջօրէի աղօթքը կատարեց. Յետոյ զօրահանդէս մը տեղի ունեցաւ, յաւարտ որոյ Վեհ. Սուլթանը բաց կառքով կայս. պալատ վերադարձաւ.

Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր արկեղ պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին հելլենական դեսպանը, դեսպանուհին, դուստրն և դեսպանատան առաջին թարգմանը.

* *

Շէյխ իւլ-Իսլամ Բարձր. Ահմէտ Էսատ էֆէնտի, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած լինելով երէկ ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան.

ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆ

Մ—նի—ր իւր երէկի թուով հրատարակած էր թէ Արտաքին նախարար Մահմուտ փաշա՝ խնայողութեան համար իւր առաջարկած միջոցներուն մէջ, որք հաստատուած են նախարարաց Խորհրդոյն կողմէ, առաջարկած է նաեւ կէս առ կէս իջեցունել օսմ. դեսպանական և հիւպատոսական մարմնոյն ամսականները.

Թ—րք իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենլով բոլորովին կը հերքէ Մ—նի—րի այս լուրն, յարելով թէ այս տեսակ տնօրինութիւն մը մտադրուած անգամ չէ և թէ Մահմուտ փաշա այդ տեսակ առաջարկութիւն մ'ըրած չէ բնաւ. Սակայն, կը յարէ Թուրք թերթըն, ինչպէս յայտնի է, Արտաքին գործոց Նախարարութիւնը մէկ քանի անկարեւոր հիւպատոսութիւններ, որք ամսաթոշակ կ'ստանային, պատուակալ հիւպատոսութեան փոխած էր խնայողութեան պատճառաւ և հաւանօրէն Մ—նի—րի լուրն այդ կարգադրութենէն ծագում առած է թիւրիմացութեամբ.

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս յայտնի է, յանձնաժողով մը կազմուած էր Մախսուսէի վարչութեան գործառնութիւնն ընդարձակելու և նորա վիճակը բարուոքելու միջոցները խորհելու պաշտօնով, և սոյն յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը Պետական Խորհրդոյն յանձնուած էր ի քննութիւն.

Պետական Խորհուրդը ձեռնարկած լինելով ներկայացեալ ծրագրոյն քննութեան, հարկ դատած պաշտօնեաներն հրաւիրած է տեղեկութիւններ քաղելու համար և կը յուսացուի թէ ի մօտոյ իւր որոշումը տայ.

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատական նախարարութիւնը նկատելով որ Տիգրանակերտի, Վանայ, Բասթամունիի, Էնկիւրիի և այլ նահանգաց մէջ պատժական դատեր շատ քիչ կը պատահին բաղդատմամբ ուրիշ տեղերու, որոշած է ջնջել այդ գաւառաց պատժական ատեաններն և նոցա պաշտօնն յանձնել հուգուգի դատարանաց.

Դատական նախարարութիւնը դատարանաց կազմակերպութեան օրինաց մէկ քանի յօդուածներուն վրայ ինչ ինչ յաւելումներ ընելով օրինական ծրագիր մը մատուցած է Բ. Դրան. Պետական Խորհուրդն այժմ կզբաղի այդ ծրագրոյ քննութեամբ.

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ելմտական նախարար Վսեմ. Մահմուտ փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է որ պաշտօն ունի պատրաստել տէրութեան յառաջիկայ տարւոյ ելմտացոյցը. Սոյն յանձնաժողովոյ անդամք են Ելմտական ժողովոյ նախագահ Իպրահիմ էֆէնտի, Պետական Խորհրդոյ անդամ Ապրօ էֆէնտի, արքունի փողերանոցի տնօրէն Սիւլէյման Սամի էֆէնտի, ընդհանուր հաշուոց տնօրէն Րիզա էֆէնտի, Թախսիսաթը Մալիյէի տնօրէն Մազհար պէյ և ուրիշ մէկ քանի բարձրաստիճան պաշտօնատարք. Սոյն յանձնաժողովը, որ առաջին անգամ լինելով ի նիստ գումարեցաւ նախընթաց օր, պիտի աշխատի ամենակատարեալ կերպիւ հաւասարակշռել Տէրութեան ելմտացոյցը.

ՄԻՒԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ

1887 դեկտեմբեր ամսոյ մէջ ծխախոտի Ռէժիի վաճառմանց գումարն հասած է 133,000 ոսկւոյ, մինչ նախորդ շրջանի միեւնոյն ամսոյ վաճառմանց գումարն եղած էր 108,000 ոսկի.

Ռէժիի չորրորդ տարեշրջանի առաջին տասն ամսոց հասոյթք 110,000 ոսկւոյ առաւելութիւն մ'ունին երրորդ տարեշրջանի առաջին տասն ամսոց հասոյթից վրայ.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Յառաջիկայ երկուշաբթի գիշեր Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ նուագահանդէս մը պիտի տրուի Օր. Դաւիտի Կարդանոֆի և Տիկին Նաթալի Բալինովսքիի կողմէ. Նուագահանդիսի ծրագիրը կը պարունակէ մեծ հեղինակաց ընտրելագոյն հրաշակերտներն. Յիշեալ երկու արուեստագիտուհեաց անունն ինքնին գրաւական մ'է այս նուագահանդիսին փայլուն յաջողութեան.

Սովորական գիներ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Մեր այսաւուր Գ. երեսին մէջ «Դրամական» խորագրոյն ներքեւ կը հրատարակենք երկու կարեւոր օրէնքներ ի մասին վերցնողներու հրապարակէ բարձման և 50 միլիոն ղրուշնոց մեճիտիյէի մանր դրամի վերածման.

ՓԻԼԻՊԷԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փիլիպէէն յունուար 2 թուականաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէն առ Մ—նի—ր.

Բուլղարիա պաշտօնական լրագիրը, Բըլկ—րէէ, կըսէ թէ Պուրկազի յարձակման ծանուցեալ դէպքն և հինգ նահիները 50 հոգի էին, 30 Պուրկազցի եւ 20 Պալկար, որոց կը հրամայէր Բանա Քրալեվիչ. Յունուար 5 ի (Ն. Տ.) կաւոյն մէջ որ տեղի ունեցաւ ի Մէնմէտ քլօյ եւ տեւեց երկու ժամէ աւելի, ապստամբներէն 12 հոգի սպանուեր եւ 6 հոգի գերի բռնուեր են. Ապստամբաց խումբին ցրուելէն յետոյ, Նապօքօֆ եւ իւր երկու գործակիցք եւս սպաննուեցան ուրիշ կռւոյ մը մէջ որ տեղի ունեցաւ ի Բանիչերէվօ, երեք օր յետոյ. Սպաննելոց մէջ, Բըլկ—րէէ կը յիշէ Պօյանօֆ եւ Պուրկազցի սպայ Ս—ֆա Թեւ—տովիչ. Ձերբակալելոց հինգը Պուրկազցի են եւ վեցերորդը Փիլիպէցի նախկին սպայ մը. Նախարարական թերթը կամբաստանէ զՊ. Տրակոն Զանքօֆ, ինչպէս նաեւ Բերայի պաշտօնական անձերէ զոմանս թէ անոնք կազմակերպած էին այդ ապշտամբը.

Փ. լիպէի ռուսերական դատը կը յասայ թէ Սոֆիայի կառավարութիւն՝ իրաց նախկին վիճակը պիտի հաստատէ ի մասին մաքսային խնդրոյն, որպէս զի Բ. Դուռն եւս իր կենայ փոխադարձաբար խիստ միջոցներու գիմելու որոշումէն. Սա այժմ կայս. կառավարութիւնն հաստատած չէ այն մաքսային չափն զոր կ'սպառնար. Մաքսային աղատ գրութեան վերահաստատումն, երկու կողմէ, գաւառիս բարեբաստութեան պատճառ պիտի լինի, վասն զի այդ աւելի շատ բան պիտի շահի եւ ոչ ինչ պիտի կորսնցնէ, ըստ որում գաւառս շատ աւելի ապրանք կ'արտածէ քան թէ կը ներմածէ.

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՔ

Շաբթուս սկիզբը պատահած փոթորկի պահուն, Սեւ Ծովու մէջ գտնուող երկու նաւեր վնասուեր են, մին՝ անգլիական շոգենաւ մ՝ Բալափիայի հրուանդանին մօտ նետուելով և միւսն՝ հելլենական առագաստանաւ մը՝ բիչ մը հեռուն.

—Բանքէլլէնիք ընկերութեան Թ—ր—ւէ շոգենաւուն կողմէ անգլ. Ը—լէն— Քա—րըլ շոգենաւուն դէմ բացուած դատն, որով վնասուց հատուցում կը պահանջէ, նախընթաց օր տեսնուեցաւ անգլ. հիւպատոսարանի դատարանին մէջ. Հելլենական շոգենաւուն փաստաբանն էր Պ. Բիրս և անգլ. շոգենաւունը Պ. Միձի. Այս վերջինն արդարացուցիչ պատճառ մը չունենալով, ընդունեց վնասուց հատուցում մը ընելու սկզբունքն, իրեն վերապահելով սակայն որոշել անոր գումարը.

—Նմանօրինակ վախճան մ'ունեցաւ նաեւ այն դատ զոր հելլենական Իւ—ւ—էլէ—— առագաստանաւը բացած էր անգլ. Ճէյմս Թէ—րէէ շոգենաւուն դէմ. կը յիշուի թէ այս շոգենաւ Պէօյիւքտէրէի առջեւ բախած էր Իւ—ւէլէ——ին որ ընկղմած էր անմիջապէս. Ճէյմս Թէ—րէէ արգելքի ներքեւ դրուած էր. այս արգելք հինգշաբթի օրը միայն վերցաւ 8000 անգլ. ոսկւոյ երաշխաւորութիւն մը տրուելէ յետոյ. Հելլենական առագաստանաւուն փաստաբանն է Պ. Միձի և անգլ. շոգենաւունը Պ. Բիրս. Այս վերջինն ընդունած է վնասուց հատուցում վճարելու սկզբունքն, իրեն վերապահելով անոր քանակութիւնը որոշելու իրաւունքը. Կ'ըսուի թէ հելլենական առագաստանաւուն տէրերն որք ի սկզբան 10,000 ոսկի վնասուց հատուցում կը պահանջէին, 8000 ոսկւոյ իջուցած են իրենց պահանջը.

Վեհ. Սուլթանը նախընթաց օր յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկելով նաւորդ փաշայի ապարանքը, Ն. Վսեմութեան որպիսութիւնն հարցունել տուաւ. Նաւորդ փաշա տակաւին անկողնոյ կը ծառայէ.

—Ըստ առաջարկութեան Ելմտական Վսեմ. Նախարարին և բարձրագոյն հրամանաւ՝ Ելմտական նախարարութեան փաստաբաններէ մին Այտընի նահանգը պիտի ղրկուի, այլ և այլ անհատներու կողմէ իւրացուցուած և սքօղուած հողերն երեւան հանելու և քննութիւններ կատարելու պաշտօնով.

—Յայտնի է թէ մասնաւոր օրէնքի մը համաձայն հրդեհէ այրած շէնքերու պարապ մնացած գետիններուն վրայ քարուկիր շէնքեր միայն կը կառուցուին. Արդ, Վեհ. Սուլթանը նկատելով որ այդ տեսակ գետիններու տէրերը անկարողութեան պատճառաւ շէնքեր չեն կառուցաներ և բողոքներ ու դիմումներ կը լինին, հրամայած է որ յետ այսօրիկ մայրաքաղաքիս և շրջակայից մէջ կառուցանելի շէնքերն կալուածոյ եղած թելերով շինուելն որ ՅԷ՛ ածան կը լինի և թէ՛ կը համապատասխանէ առողջապահական կանոնաց և առ այս Հանրօգուտ շինութեան պաշտօնատան մէջ ձեռնհաս անձերէ յանձնաժողով մը կազմուի որ պէտք եղած փորձերը կատարելով արդիւնքն հաղորդէ իրեն. Այս յանձնաժողով կազմուելով ի մօտոյ իւր պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ.

—Կայս. կառավարութեան և Պաոսն ար Հիրշի միջեւ կնքուած անհամաձայնութեան պատճառներէ մին այլ է ճշդումն այն գումարին որ պիտի վճարուի երկաթուղեաց գծերու իւրաքանչիւր քիլոմէթրին համար. Արդ, սոյն խնդրոյ կարգադրութեան համար Բ. Դուռն իւր կողմէ իրաւարար կարգած է գերմանական դեսպանն որ արտօնուած է իւր կառավարութեան կողմէ, որով ի մօտոյ հարկ եղած քննութեան պիտի ձեռնարկէ.

—Սպարապետի Դուռը ծանոյց ամեն կողմ թէ յետ այսօրիկ զինուորական հրամանատարք և սպայք իրենց անձնական ծառայութեան մէջ զինուորներ չը գործածեն.

—Կ'ըսուի թէ կայս. կառավարութիւնը մտադիր է զինուորական բարձրաստիճան սպայ մը յատկապէս Բուլկարիոյ սահմանեան նահանգները ղրկել ժանտարմաներու մասին ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու և բարենորոգումներ ի գործ դնելու համար.

Թ—րք այս առթիւ կ'առաջարկէ մի և նոյն պաշտօնով քննիչ մ'ալ Անատոլուի գաւառները ղրկել.

—Դարթալի նաւապետ Յանձնեյ նաւ անուանած է Ենինգիւղի նախորդ նաւպ Թէվֆիգ պէյ.

—Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Բանկալի սահմանեան ընդհանուր հիւպատոս Տահիր էֆէնտի և քանչլէրի պաշտօնեաներէն Էմին էֆէնտի.

—Հ—թէ—ր կ'իմանայ թէ կայս. կառավարութիւնն որոշած է ելմտական 304 տարիէն սկսեալ զինուոր առնուլ գաղթականներէ.

—Սէրֆիչէի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանած է Տրամաի ընդհանուր դատախազի նախկին օգնական Բէշիր պէյ.

—Տարաւնեկի հռոմէական փոխհիւպատոս անուանած է ուսուցիչ Պ. Թէմիսթօքլի և Բ. Դուռը վաւերացուցած է նորա պաշտօնը.

—Սելանիկէն կը գրեն թէ վերջին օրերս Մակեդոնիոյ ամեն կողմը տեղացող անձրեւոց և ձիւնին պատճառաւ Վարտար գետն յորդելով շատ մը ագարակներ և գիւղեր ողողեր է, բազում վնասպատճառելով գիւղացւոց երկրագործաց. Գաւառին այլ եւ այլ կողմերն ջրով ծածկուած են այս պահուս.

—Պրուսայի Չիֆդլէր-Չիֆդլիք ագարակին մէջ հաստատուած ապաստանին նը մոն երկու հատ եւս պիտի հաստատուին, մին ի Մալաթիա, Սուլթան Սու ագարակին մէջ և միւսն ի Սուրիա. Կայս. կառավարութիւնը նմանապէս կը խորհի անհատից գիւղեւն ընծայել ձիեր հասցնելու համար, որպէս զի յառաջիկային մէջ այլ եւս պէտք չունենայ օտար երկիրներ դիմել ձի գնելու համար.

—Ամսոյս 15/27ին, ֆրանսական դեսպանատան մէջ մեծ պարահանդէս մը պիտի տրուի որուն ներկայ պիտի գտնուին դեսպանական մարմինն և օսմ. բարձրաստիճան պաշտօնատարք. Այդ պարահանդիսի համար 700 հրաւիրագիրք ուղղուած են.

—Հալէպէն կը գրեն առ Սաաէտ թէ մարդ մը՝ որ վարձակալութեան հաշուէ գումար մը կը պարտէր կառավարութեան, տեղւոյն տէֆթէրտարին ներկայութեան կը կոչուի. Տէֆթէրտարը կապգարարէ նմա որ իւր պարտքը վճարէ. Մարդը կը դժկամակի որով տէֆթէրտարը բանտ նետել կուտայ զայն. Մարդը մէկ քանի օր յետոյ բանտին մէջ կը մեռնի. Նորա ժառանգորդք դատ կը բանան տէֆթէրտարին դէմ և տեղական կառավարութիւնը խնդիրը կը ներկայացնէ կեդրոնական իշխանութեան.

ՇԻՐՔԷԹԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ներկայ եղանակիս օդերու սաստկութեան պատճառաւ Շիրքէթի Խայրիէի շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամանակացոյցը ինչ ինչ բարեփոխութիւններ կրած է այսօրուընէ սկսեալ, որուն համեմատ Վերին Վոսփորի վերջին շոգենաւը իրիկունները ժամը 11 ին պիտի մեկնի կամուրջէն և Առնավուտգիւղի շոգենաւն ալ 11, 45 ին ժամ 11 յետոյ շոգենաւ չ'պիտի բանի ի Վերին Վոսփոր.

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Վաղը, ցերեկին, Mam'zelle Nitouche
Վաղը գիշեր Mascotte

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԷՓԷ-ՊԱՇԻԻ

Այս գիշեր «Un balo in Maschera»

ՆՈՐ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 151
Լիւքսէմպուրկի դէմ

Գ. Պապիկեան և Մ. Պօյաճեան

Տեարց այս նորահաստատ գեղեցիկ Գարեջրատունն, որ բացուած է յունուար 1էն ի վեր, յաճախորդաց գոհունակութեան համար ամեն կերպ դիւրութիւն կ'ընծայէ. Մայրաքաղաքիս հասարակութիւնը, և մասնաւորապէս մեր ազգայինք, կը հրաւիրուին յիշեալ Գարեջրատունն յաճախել փոխանակ օտար արճարաններու. անդ պիտի գտնեն ամեն տեսակ ընտիր ըմպելիներ և կանոնաւոր սպասարկութիւն մը. Կը գտնուին նաեւ մայրաքաղաքիս հայ և օտար լրագիրք և Եւրոպիոյ մեծ թերթերը.

1404 1—5

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Վիէննա, 20 յունվար

Վիէննայի լրագիրք կը խոստովանին թէ Ցարը փափաքող է խաղաղութեան, այլ կը վախնան որ համապատասխանք չըլլեն զինաթափութեան.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 9 յունուար

Օսմանեան Քօնսոլիտէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս	Սէրի Գ.	Կ.	15 14
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»	»	15 14
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուելը	»	»	15 12
Բարձրագոյն գին	»	»	15 13
Նուազագոյն »	»	»	15 12
Կէսօրին	»	»	15 13

ԵՍԻԻ ԴՐԱՄԸ ՏԱՃԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	36 20
Այս առաւօտ	36 12
Կէսօր	36 12

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	Սէրի		23
» 1860) » 1863) » 1872)			14 10
» 1865) » 1869) » 1873)		0.	15 15

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Օսմանեան Դրամատուն	Անգլ. Լիր.		4
Երկաթի ընկերութեան	Գ. Կ. Օսմ.	»	6 23
Պանք տը Գալաթա		»	6 18
Աքս. Շոմէն տը Ֆեր		»	3 33
Թրամուէյ		»	340
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	36 75
Օսմանեան տը Բրիտիշ		»	—
Բաժնեթուղթ Լօտերեայի		»	137

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 20 յունվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ		102 9/16
Օսմ. » Սէրի Գ.	բացուելը	13 13/16
» » »	գոցուելը	13 3/4
» » » Ա.		23
» » » Բ.		14 1/4
» » » Գ.		13 1/4
Օսմանեան 1871		72 5/8
փոխառութիւն 1877		85 3/4
Պանք Օթօման		10
Ռուսական փոխառ. 1873		92 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)		73 1/2
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		70
Տայրա Սանիէ		70
Դօմանիալ (փոխառ. Րօթշիլտ)		95
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 462

Վիէննա, 20 յունվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	— —
Օսմանեան երկաթուղի	17 50

Բարիզ, 20 յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %		107 75
» » 3 %		81 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ.	բացուելը	13 97 1/2
» » »	գոցուելը	14 05
» » » Բ.		14 20
» » » Գ.		14 05
Օսմանեան երկաթուղի		35
» Ռէժիի բաժնեթուղթք		— —
Պանք Օթօման		505
Կրէտի Լիոնէ		576 25
» Ֆօնսիէ		1380
Բանքնեոտոն Լիւնիօ		1250
Սուէզի ջրանցք		2078 75
Ռուսական 5 % 1877 ի		98 3/4
Իտալական Ռանթ		94 15
Սպանիական (արտաքին)		67 1/4
Եգիպտական միացեալ		373 75
Բրիօրիթէ թիւրք		363 75
5 % Հելլենական		355
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 27

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 20 յունվար ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քօնսօլիտէ	— —
Եգիպտական	373 75

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ, 28 դեկ.

Յաճախ այն է որ, ազգային էջերն կեդրոնէն և գաւառներէն ուղղեալ յօդուածներով կը գրաւուին, որք սակայն ազգային կենաց այլ եւ այլ պայմանաց տըխուր և ցաւալի նկարագիրը կը ներկայեն մեզ դժբաղդաբար, եւ քիչ անգամ կը պատահի որ մեր ազգին համար առաւել կամ նուազ մխիթարական եւ ուրախառիթ լուրեր տեսած լինիմք լրագրաց մէջ.

Մեր ներկայ յօդուածն՝ ազգային բարոյական յառաջդիմութեան փառաւոր և վսեմ գործին չակնարկեր թէ և, սակայն դէմ իւր բարեգործական հանգամանքով հեռի է ազգային ընթերցողաց միտ պատճառելու բնոյթէնէն, եւ ո՛չ թէ չաւելցներ տխուր յօդուածներու թիւն՝ այլ ընդհակառակն բարի գործ մը կլինայ տալ եւ օրինակելի լինել ամէն կարգի ազգայնոց.

Քաղաքիս բնիկ երէն Մեծ. Պօղոս էֆէնտի Աստարճեան բազմածանօթ ազգայինն՝ որ բաւական տարիներէ հետէ ի Կ. Պոլիս հաստատուած ըլլալով վաճառականութեամբ կը զբաղի անդ, իւր ազգասիրական ընդարձակ զգացումէն ներշնչեալ, յանուն եւ ի նպաստ քաղաքիս Ս. Կարապետ թաղի Թորգոմեան անուն ազքատիկ վարժարանի, անցեալ 1884 տարիէ սկսեալ հանգանակութեան մը ձեռնարկած է, որ իւր տեսակին մէջ որքան գիւրահնարելի, նոյնքան արդիւնաւոր եղած է չորս տարւոյ ժամանակամիջոցի մը մէջ.

Յիշեալ բարերար ազգայինն՝ իւր առեւտրական ազգային եւ օտարազգի վաճառականաց հետ առեւտրական հաշուէ կը գործողութիւնը կատարելու առթիւ, մէն մի հաշուէն գումար մը կը զեղչէ նուիրատուաց բարեյօժար կամօք. այդ նուիրատուութեան 1884 և 85 տարիներու արդիւնքն 93 ոսկիի յանգելով, նոյն գումարէն 78 ոսկի արժէքով երկու կալուած գնոց առած, եւ յանուն նուիրատուաց յատկացուցած է նոյն թաղի աղքատիկ վարժարանին. բաց յայսմանէ, նպաստահաւաք ազգայինը նկատելով որ թաղին վարժարանի շէնքն անբաւական է 100 է աւելի երկսեռ ուսանող պարփակելու ինչ որ անպատեհ խակ էր, վերանորոգմանեալ հաշուէն յաւելեալ 15 ոսկիի վրայ բարդելով 1886 տարւոյ նուիրագնոյ երկրորդ արդիւնքը 80 ոսկիի մօտ գումարի մը տիրացած, եւ սոյն գումարէն պակաս մասը՝ ներկայ 1887 տարւոյ վերջը կատարուելիք հանգանակութեամբ հաշուակցելու նպատակաւ, իր անձնական քսակէն վճարելով, 150 ոսկի ծախիւք այս անգամ տեղւոյն վարժարանի կից հիման վրայ ազքատաց յատկացեալ նոր և վայելչակերտ վարժարան մը կառուցած է. այս հաշուով 4 տարւոյ մէջ կատարուած և կատարուելիք հանգանակութեան ընդհանուր արդիւնքը 250 օսմանեան ոսկիի մօտ գումարի մը յանգած լինելն անկերեւ կը տեսնուի.

Ազգային գաւառական վարչութեան քաղաքական ժողովն՝ Աստարճեան էֆէնտիի եւ բարեւէր նուիրատուաց ազգասիրական սոյն գովելի արարքն եւ անջնջելի յիշատակն արձանագրած ըլլալով իւր եւ տեղւոյն թաղական խորհրդոյ ատենագրութեանց մէջ ըստ օրինի, կրօն. ժողովն ալ իւր կարգին փութացած է կրօնական արժանի փոխարինութիւն մ'ընել, իւր Գեր. Սրբազան նախագահին հետ միախորհուրդ որոշելով որ ամէն տարի Ս. Պօղոս Պետրոսի տօնախմբութեան եօթնեակին կիրակէի օրը տեղւոյն Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն մէջ Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուի, ի հանգիստ հոգւոց ննջեցելոց Աստարճեան էֆէնտիի եւ առաքինասէր նուիրատուաց, հետեւապէս ըստ այսմ որոշման, անդրանիկ Ս. պատարագն և պաշտօնն երէկ մեծ շքով եւ հանդիսաւորապէս կատարած է վիճակիս Առաջնորդ

Տէր. Տ. Մեսրովպ Ս. արքեպիսկոպոս Սուքիասեան։

Արդ, Ազգային Քաղաքական Ժողովս գայս ի յայտ ածելով քաղցր և նուիրական պարտք կը համարի ինքեան, յանուն համբերէ աւելի աղքատիկ մանկտւոյն, իւր սրտագին եւ անկոպար շնորհակալիքն հրապարակաւ արտայայտել, հանգանակութեան գործին շարժառիթ հանդիսացող Մեծ. Պօղոս էֆէնտի Ստարճեանի, ինչպէս նաև մեծարոյ եւ ազգասէր նուիրատուաց՝ որք սիրայօժար կամօք պատասխանելով յիշեալ էֆէնտիի բարեսիրական հրաւէրին, բարեհաճած են արդիւնաւորել ծանուցեալ հանգանակութիւնն, եւ որով եւս քան զեւս դիւրացնել թաղին մատաղերամ մանկտւոյն դաստիարակութեան անհրաժեշտ պիտոյքը։

Ի Դիւանէ Քաղ. Ժողովոյ Ազգ. Գաւ. Վարչութեան Սգր. Պոլսոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Կ. ԲԱՆԹԻԿ Կ. Վ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՍՏԵՂԱՑ ՏԱՐԻՔԸ

Յառաջիկայ 14/28 յունվարին լուսինը պիտի խաւարի. երեւոյթը տեսանելի է մեր քաղաքին, և բաւական է որ կարող ըլլանք [illegible]

կեան միայն արեգական բոլորական խաւարումը գիտնելու։ Ինքն հաշուող աստեղագէտ չէ, այլ դիտող աստեղագէտ։ Առաւել կ'զբաղի բնագիտական աստեղագիտութեամբ քան մեքենական աստեղագիտութեամբ և սորա առաջինն ոչ նուազ կարեւոր է քան երկրորդն, որովհետեւ երկնային հրաշալեաց գիտողութեամբ յայտնութիւնը մարդկային մտաց վրայ այնքան ազդեցութիւն ունի որքան Լաբլասի կամ Նեւտոնի մտաւոր զօրութեամբ գտածներն։

* *

«Մեծն Հէրշէլ, որ համայն երկինք իւր գիտողութեան նիւթ ըրած էր և որոյ կարծիքը նոյն իսկ գիտութեան մի արտայայտութիւն կը նկատուէր՝ Արեգակն բնակելի կը նկատէր։ Առաւ կօ որ բնագիտական աստեղագիտութեան մէջ նորա յաջորդ հեղինակութիւնն է, զայն բնակելի կը կարծէր։ Այս երկու մեծ անձնաւորութեանց կարծիքն այժմ ցոյց կուտայ թէ գիտութիւնն ինչ ճանապարհ ընթացաւ մի քառորդ դարու մէջ։ Այսօր ոչ մի աստեղագէտ կայ որ պահ մը հաւատայ թէ այդ կեդրոնական հնոցին մէջ կեանք կարելի ըլլայ։»

Այսպէս կ'սկսի Պ. Ժանսընի ատենաբանութիւնը զոր խօսեցաւ հինգ ակադեմիաներու վերջին տարեկան հրապարակային ժողովին մէջ և որ 19 նոյեմբերի թուոյն մէջ Revue Scientifique հրատարակած ըլլալով հասաւ մեր ձեռք։

Արդարեւ այսօր բոլորովին տարբեր և գրեթէ բոլորովին որոշ գաղափար ունինք թէ՛ արեգական և թէ մոլորակաց և մինչեւ իսկ աստեղաց ոմանց կազմութեան ու այլ ֆիզիքական յատկութեանց վրայ։ Արեգակը բնակելի չէ, չէ կարելի այսօր ընդունիլ նորա մէջ կենաց գոյութիւնն. և սակայն միթէ այս ճշմարտութիւնն ի տես հանելով կը թեթեւնա՞յ նորա կարեւորութիւնը։ Գիտենք այսօր թէ այս աստեղ պաշտօնն, մեր մոլորակնային դրութեան մէջտեղ հաստատեալ, ուղղակի կենաց բաշխման մէջ չկայանար այլ ընդհակառակն անուղղակի կերպով. սա աղբիւր և աւազան մոլորակային դրութեան շարժիչ և կենդանացուցիչ զօրութեանց, կը չափէ, կը կանոնաւորէ, կը բաշխէ և կը սերմանէ լուսոյ, ջերմութեան առատ և կազդուրիչ հոսանքներ, որք տեւողաբար կը շարունակեն կենդանութիւն ի վերայ մոլորակաց։

Մեր աստեղագիտական գործիքները որքան զօրաւոր ըլլան, տակաւին չեն կարող այն հեռաւորութեան մէջ յորում արեգակը կայ, մարդ մը դիտել, նոյն իսկ հսկաներ ալ եթէ ըլլան հսկայ գունտին բնակիչները։ Ցիսուն քիլոմեթրէ աւելի մեծ կոյտեր հազիւ կրնանք նշմարել անդ։

«Ի՞նչպէս, ուրեմն, արեգակնային դրութեան վրայ այս բարձր տեղեկութիւնները կրցանք ստանալ Առակոյէ և Հերշէլէ ի վեր։»

«Տեարք, ժամ է արդ յիշելու գիտութեանց պատմութենէն բղխեալ սկզբունք մը որոյ գործածութիւնը նոյն ինքն մեր խօսակցութեան նիւթին առարկան է։»

Ահա այդ սկզբունքը։

Ամեն մեծ գիւտ այնպիսի հետեւութիւններ ունի որոց կարեւորութիւնն ու ընդարձակութիւնն ի սկզբան դժուարին է չափել։ Նա մանաւանդ երբ այս կարգի բազմաթիւ գիւտեր նոյն գիտութեան զանազան ճիւղերուն մէջ տեղի կ'ունենան, և կամ դրացի գիտութեանց մէջ։ Ապա հետեւութեանց նոր գիւտեր կը յաջորդեն և մարդկային մտաց ծանօթութեանց մէջ ամենայն ինչ շղթայակապ կը յարին միմեանց ծնունդ տալով նորանոր գիւտերու։

Մի՞թէ բնագիտութեան օգնութեամբ չէ՞ որ Գալիլէոս ամենէն հրաշալի գործիքը գտաւ երկինքն ուսումնասիրելու համար, դիտակն որ իւր [illegible]

ցած Արեգակ մ'է», որ ըսել է թէ ժամանակաւ կրակ կորած գունդ մ'էր ինչպէս այժմ է Արեգակն և համեմատաբար նորա փոքրութիւնն է որ աւելի արագ պաղելուն պատճառ եղած է։ Ուստի կը հետեւի թէ մի կարծր կեղեւ կապուած է, կեղեւ ովկիանոսներու և մթնոլորտի, վերջապէս մոլորակի կազմութիւն։ Միացուցէք Գալիլէոսի փայլուն գիւտերը, Տէքառդի խոր տեսութեանց և ամբողջ արեգակնային դրութեան կազմութեան կը հասնիք։

Ահա այս վիճակին մէջ մեկ դարէ աւելի կ'անցնի եւ տասնեւութերորդ դարուն մէջտեղը մարդ մը կ'ելլէ. մարդ որ մինչեւ ցարդ մարդոց ամենէն աշխատասէրն և ամենէն մեծ դիտողն եղած է. մարդ մը որ համեստ դիրքէ ելած, ինքն իրեն ստեղծեց իւր գիտական կրթութիւնն, իւր գործիքներն, իւր մեթոտներն. մարդ մը որ առանձինն այնքան գիւտեր ըրաւ որ տասն մարդոց կը բաւեն անմահութեան հասնելու եւ որ իւր ժամանակակցաց մէջ իւր անունն աստեղագիտութեան հոմանիշ ըլլալն, իւր կարծիքներն իբր գիտութեան ճշմարտութիւններ նկատուիլը տեսաւ։ Այս է Ուիլիամ Հէրշէլ։

Հէրշէլ միգամածներու մեծ մասը գտաւ. 70 կամ 80 հատ հազիւ կը գտնէր և 2,500 հատ թողուց։ Երկնային աստղաց թուահամարն սկսաւ և այս աշխատութենէն ինքն եւս մեծ գաղափար մը ծնաւ։ Հսկայ գաղափար, պարզութեամբն ամեն մտաց հաճելի։

Միգամածներու մէջ լուսաւոր կէտեր կը տեսնուին։ Այս լուսաւոր կէտերն ամեն միգամածներու մէջ դիտելով տեսաւ որ առաւել կամ նուազ միգամածութեամբ շրջապատեալ են։ Թուի թէ այս կոյտերը նիւթին խտացման ամեն աստիճանները կը յայտնեն, սկսելով նրբագոյն ամպէն մինչեւ կատարեալ և կազմեալ աստղն։ Այն ատեն Հէրշէլ գաղափար մը կը յղանայ։ Միգամածք ոչ այլ ինչ են բայց եթէ աշխարհներ որ ի կազմութեան են։

Այս տեսութեան կարեւորութիւնն անհուն է։ Նախ աշխարհաց կազմութիւնը կը ցուցնէ մեզ որ շարունակաբար կը կատարուի եւ որ Տիեզերաց վրայ ժամանակին տիրող գաղափարները բոլորովին կը փոփոխեն։ Ապա աշխարհաց կազմութեան մեկ եղանակը բացատրելով ընդարձակ յառակագիծ մը կը բանայ խուզարկութեանց և խորհրդածութեանց։

Սակայն Պ. Ժանսըն կ'ըսէ, և իրաւամբ, թէ այս պատճառաւ է որ մեծ կարեւորութիւն ունի Հէրշէլի տեսութիւնը։ Սա վերջնական եւ անսխալ մեկնութիւն մը չէ, այլ կրնայ ըլլալ որ փոփոխելի ըլլայ. միայն լաւ ուղիցոյց մ'է որ կ'առաջնորդէ երկնային գաղտնեաց յաղթանակին։

Դարձեալ բնագիտութիւնը նոր գործիքով մը օգնութեան կը հասնի, այս անգամ ոչ նուազ հրաշալի գիւտով մը որ կը յաջորդէ դիտակին։

Եթէ Հէրշէլ կրցաւ միգամածները քննել, հեռաւոր աստեղաց համար նոյն աշխատութիւնը բազմապատիկ առաւել դժուարին էր և առանց «սբէքդրոսքոբին» անկարելի։

Բացատրենք.

Աստղերը պարզապէս լուսաւոր կէտեր են։ Որքան զօրաւոր դիտակով դիտենք, միշտ լուսեղէն կէտ կը տեսնենք և ոչ այլ ինչ։ Այս կէտը լուսաւոր օղակներով շրջապատեալ է և ստէպ շողշողուն։ Օղակները նոյն իսկ լուսոյ էութենէն առաջ կուգան, իսկ շողշողումը մթնոլորտին պատճառաւ է։ Այս ամենքը աստեղ ձեւին վրայ գաղափար չեն տար, ընդհակառակն կ'այլափոխեն զայն։ Ուրեմն խուզարկութեանց յարմար գործիք չէ դիտակը։ Պէտք է մեթոտը փոխել։

Նոր մեթոտն է աստղէն եկած տարրական ճառագայթները բաժնել։ Լոյսը, ցոյց տուած պատկերին տեսակէտով չը քննելով վերլուծութեան կ'ենթարկենք և այդ վերլուծութիւնը ցոյց կուտայ թէ լոյսն առաքող մարմնոյն տարրագիտական բաղադրութիւնն ինչ է։

Եթէ որ և է լուսոյ ճառագայթ մը բուրգ կոչուած անկիւնաւոր ապակիոյ կամ որ եւ է թափանցիկ նիւթէ մը անցունենք, զանազան մասերու կը բաժնուի, գոյնզգոյն, և այդ մասերուն համեմատութիւնը փոփոխական է ըստ լոյսն առաքող նիւթին տարրական բաղադրութեան։ Այս է analyse spectrale կոչուածը։

«Այս լուսեղէն վերլուծութեան գիւտին պատմութիւնն չպիտի ըսեմ, տեարք, կ'ըսէ ատենաբանը, ստէպ կրկնուած է սա։ Կը յիշէք տակաւին թէ ինչ յուզմունք պատճառեց ժողովրդեան մէջ արեգական մթնոլորտին տարրագիտական վերլուծութեան ծանուցումն և նորա մէջ երկնային մետաղներու մեծ մասին ներկայութիւնը։ Գիտէք թէ ինչպէս այս կերպ վերլուծութիւնն աստղաց և միգամածներու եւս յատկացուեցաւ և թէ ինչպէս այն ատեն գիտութիւնը գերագոյն կարողութեան վկայութեամբ կրցաւ հաստատել տիեզերաց նիւթական միութիւնը։ Նիւթական միութիւն տիեզերաց, ի՛նչ յաղթանակ գիտութեան, ի՛նչ քօղ որ կ'իյնայ փիլիսոփայից, գիտուններու, խորհողներու առջեւ, նոցա աչաց պարզելով իրենց մտածութեանց և աշխատութեանց առարկայ աշխարհը։»

Այս տեսութիւնը տիեզերաց նիւթական միօրինակութիւնն յայտնելով մեծ հաստատութիւն կուտայ վերոյիշեալ ենթադրութեանց։

Արդարեւ, քանի որ երկիրս ալ հրեղէն գունտ մ'էր, քանի որ պարբերական վիճակներէ անցած է այժմեան դիրքն ստանալէ առաջ, և ըստ որում այս երեւոյթներն ամենքն ալ երկրագնդի պաղելէն առաջ կուգան, կը հետեւի թէ Արեգակն ալ որ երկիրս կազմող միևնոյն նիւթերով բաղադրեալ է, ինքն եւս, թէպէտ շատ աւելի դանդաղօրէն, սակայն ի հարկէ ստիպեալ, նման կերպարանքներէ պիտի անցնի։

Եւ աստեղք եւս, որ նման տարերց բաղադրութիւն են, ինչպէ՞ս պիտի պրծին այս մեծ օրէնքէն։

Կը տեսնենք որ հետեւութիւնք ինչպէս կուգան խիտ ու ճիշդ, անվիճելի նկարել մեր առաջ աստղի մը կեանքը։ Նախ նուրբ ու թափանցիկ միգամած, որ փոքր առ փոքր կը խտանայ. կ'ըլլայ աղօտ մի պատկեր երկնից կամարին վրայ. ապա շարունակելով թանձրանալ կ'ըլլայ փայլուն մի կէտ, աստղ, կամ արեգակ, հնոց լուսոյ և ջերմութեան և այլ անծանօթ զօրութեանց։ Կ'անցնի ժամանակը, կը հատնի իւր ջերմութիւնը, եւ ծերանալով կ'ըլլայ երկրիս ու մոլորակաց նման անլոյս ու կեղեւաւոր մի գունտ, որ բնակելի է և կարօտ այլ երկնային մարմնոց ջերմութեան։ Ապա՞... ապա՞..., թերեւս լուսին, պաղ և անբնակ, ուր ոչ հուր կայ և ոչ ջուր, ապա՞... ապա՞... չենք գիտեր։

Ըսել է թէ երկնային մարմնոց վիճակը դիտելով նոցա տարիքը կրնանք գտնել։ Արդարեւ երբ միգամած է, սա մանուկ վիճակի մէջ է, փոքր առ փոքր կը մեծնայ, կ'ըլլայ աստղ, կ'ըլլայ արեգակ, որ երիտասարդութեան և կատարեալ հասակի առոյգ ու ժիր, ջերմ և կայտառ վիճակն է։ Ապա կը պաղի, կը ծերանայ, կ'ըլլայ երկրիս նման ցուրտ, ու օդեղէն մթնոլորտ մը կը քաշէ վրան իբր վերմակ եւ մթութեամբ կը պատի, կարօտ այլոց օգնութեան։

Աւելի ճշդելով, շնորհիւ լուսոյ վերլուծման, երբ աստղն հասաւ արեգական վիճակին, կրնանք նորա ջերմութեան աստիճանը գտնել որ կապուած է իւր տարիքին հետ։ Երբ անկիւնաւոր ապակիոյն մէջէն կ'անցնի աստեղ լոյսը և սովաւ կը տարրալուծուի գոյնզգոյն, սքանչելի՛ տեսարան թէ բնագէտին համար և թէ մեզ համար, շատ մը լուրեր կը բերէ եկած աշխարհէն։ Ինչպէս որ պարահանդէսի գիշեր մը լուսազարդ սրահին բիւրաւոր լուսոյ շառաւիղներն ադամանդներու մէջէն անցնելով գոյն զգոյն կը շողան, (զի այս ալ նոյն երեւոյթն է), սա եւս կուգայ «սբէքդրոսքոբին» մէջէն անցնելով կը բաժնուի զանազան ճառագայթներու, որք կուգան կը շարուին, կը դասակարգուին և բաժնուելով գիրք մը կը գոյացնեն դիտող բնագէտին առջեւ ուր կրնայ կարդալ լուսնին աղբեր կենսագրութիւնն և բարեխառնութիւնը։ Հոս դեղին գիծ մը, անդ մանիշակագոյն շերտ մը, քիչ մը հեռուն կարմիր շող մը, փորձառու աչաց ամենայն ինչ կը պատմեն։ Մին ջրածնոյ, միւսն ածուխի, այլն երկաթի և մետաղաց ներկայութիւնը կը ցուցունեն, որք շոգիացեալ են և կրակ կտրած։ Եւ դժուար չէ անտի հետեւցնել թէ ինչ է հարկաւոր ջերմութեան աստիճանն, այդ մարմիններն հրատապ լուսոյ հնոցներ դարձնելու համար։

Երբ աստեղ լոյսն կը շատնայ, երբ նորա վերլուծեալ ճառագայթից մէջ կը տեսնենք հետզհետէ ծիրանի գօտիին բոլոր գոյներն, որ կը տիրապետեն և երբ կը հասնի մանիշակագոյնն որ ջերմութեան սաստկագոյն աստիճանն կը յայտնէ, ապա մթութիւն կուգայ, այնքան տաքցած է հրեղէն գունտն որ այլեւս լոյս չարձակեր կամ լաւ եւս մեր աչաց բան մը չերեւար։

Ասոր ապացոյցն այն է թէ, լուսանկարի գործիքն զայն կը տեսնէ։ Եւ կրնանք լուսանկարով, այս հրաշալի գիւտով, պատկերն առնուլ այն աստեղաց, որք նոյն ինքն ջերմութեան աստիճանին այն վիճակին հասած են որ ծիրանի գօտիին մանիշակագոյն մասէն անդին անցած այլեւս անտեսանելի են մեզ համար։

Դիտա՞ծ էք արդեօք երկնից վրայ մեկ նշանաւոր աստղ մը Սիրիոս կոչուած որ անհուն քանակութեամբ լոյս կը սփռէ. սքանչելի տեսարան մը կը ներկայացնէ շողշողուն և գոյնզգոյն պըլպլալով անդադար։ Այս աստղը դժուար չէ գտնել երկնից կամարին վրայ, մեկ հատիկ է, նմանը չկայ։ Այս աստեղ ծաւալն աճագին է և մեր արեգակէն անբաղդատելի կերպով աւելի մեծ. Գտանք վերոյիշեալ փորձերով թէ ջրածնէ (hydrogène) մթնոլորտ մը նորա բոլորտիքը կը պատէ։ Անտարակոյս նորա մէջ ուրիշ մետաղներ ալ կան, սակայն ջրածինն այնքան առատ է որ չթողուր նշմարել այլոց ներկայութեան յատաբար ճառագայթները։

Արեգակը շատ աւելի տարիքոտ է քան վերոյիշեալ Սիրիոսն որոյ նմանը կայ Քնար համաստեղութեան մէջ, Վէկան, այն սպիտակափայլ աստղն զոր մեր հորիզոնին վրայ կրնանք նշմարել։ Արեգակին նման ծերագոյններէն ճն Ցուլ համաստեղութեան Աչքը կոչուած աստղը որ Հայկայ նշանաւոր համաստեղութեան վրայ կը փայլի, են են. Այս ծեր աստեղաց լոյսին մէջ մանիշակագոյնն, բարձրագոյն ջերմութեան նշան, բոլորովին կը պակսի։ Աւելի թուխ ու պաղ մթնոլորտի նշաններ, մուգ գոյներ կուգան յայտնել այս տկարութիւնը։ Նշանակութեան արժանի է թէ այս աստեղաց գոյնն իրենց փտութեան վիճակին հետ ստէպ կը համեմատի։ Մութ նարնջագոյն կ'ըլլայ և կամ թուխ կարմիր։

Կը տեսնէք թէ պարզ նկատողութիւններով ինչպէս կրնանք հասնիլ շատ մը բաներ զորս չէր կարելի գտնել եթէ բնագիտութիւն ու տարրագիտութիւն չհասնէին աստեղագիտութեան օգնութեանն։

Ահա այսպէս, կ'ըսէ ատենաբանը, գիտութիւնն օր աւուր մարդու մտաց առջեւ կը բանայ խորհրդաւոր և աստուածային գիրքն ուր Տիեզերաց պատմութիւնը գրուած է։ Մարդը նորա ամեն էջերը պիտի կարդայ, ներկայ հանդիսատես պիտի ըլլայ աշխարհներու ծննդեան, արեգակներու կազմութեան, նոցա փառաց և նոցա անկման, այս վիթխարի կործանմանց։ Առաւել եւս պիտի բարձրանայ և պիտի հասնի այն յաւիտենական օրինաց որք նիւթն, զօրութիւնն և հոգին կը կապեն իրարու, տարածութեան և ժամանակին անհունութեան մէջ։

Գիտութեան ծարաւն որով մարդ կը պապակի և որոյ համար այնքան ճիգ, այնքան զոհողութիւն և այնքան ողջակէզ տուած է, բնութեան վրայ խորհրդածելով, նորա մտաւոր և բարոյական ճակատագրին մէջն դրած է իւր արմատները։ Գաղտնի և անդիմադրելի բնազդում մը զմեզ դէպ ի գիտութիւն կը մղէ։ Գիտութիւնը կը զօրացնէ հոգին, արթնցնելով նորա ճաշակներն և գրգռելով նորա աշխատութեան եռանդը, և կը մեծցնէ, կը բարձրացնէ, կը յափշտակէ զնա և կը տանի այն բարձունքներ ուր ինչ որ ճշմարտութիւն չէ՝ չէ կարող հետեւիլ. ահա ասոր համար կրնանք ըսել թէ գիտութիւնն աստուածային տուրք մ'է և կ'արժէ որ նորա համար ամեն զոհողութեան յանձնառու ըլլա՛նք, ամեն ճիգ չխնայենք և սիրենք մեր սրտին խորէն։

Ց. ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

Դ. ԱՄ[illegible]ԿԱՆ

Տէվլէթ Թէտրիճէն [illegible] մուգարրէր օլան մէքթէբլէրը մաղշուշէտէն ալթըրըլըգլարըն թէսավիլօթէն գալտըրըլմասը հագգընտա նիզամնամէ տիր։

Պիրինճի մատտէ.—Եւէլքի 5 ղուրուշա մուխթէսավիլ օլան տէվաիրը էմիրիյէ սանտըգլարընտա եինէ օ գըյմէթլէ գապուլ օլունան ալթըըլըգլար թէսավիլօթէն գալտըրըլաճագ տըր։

Իքինճի մատտէ.—Զիքր օլունան ալթըըլըգլար կէլէճէք 1304 սէնէսի աղօսթօս նիհայէթինէ գատար տէվաիրը էմիրիյէ սանտըգլարընճա Ֆիյաթը հազըրէսի իլէ գապուլ օլունաճագ տըր վէ պու միւտտէթին խիթամընտան սօնրա էհալի էլինտէ գալաճագ ալթըըլըգլարըն միւտտէթ վէ սուրէթը միւսթաքիլէսի տահի պաղգաճա բեան օլունաճագ տըր։

Իւչիւնճիւ մատտէ.—Ալթըըլըգլար մէվգիի թէտավիւլտէն գալտըրըլտըգտա, էլլի միլիոն ղուրուշլըղը միգտարը քիւչիւք օլարագ սաթըլմագ իւզրէ Պանգ Օսմանիյէ թէսլիմ վէ թէվտի օլունաճագ վէ միգտարը մէզքիւրտէն ֆազլասը մէճիտի չարէքլէրինէ թահվիլ գըլընաճագ տըր։

Տէօրտիւնճիւ մատտէ.—Մալիյէ նէզարէթի իշպու նիզամնամէնին իճրասընա մէմուր տըր։

* *

Էլլի միլիոն ղուրուշլըգ մէճիտի աղսամընըն տարպը հագգընտա նիզամնամէ տիր։

Պիրինճի մատտէ.—Ալթըըլըգլարըն գալթը ու քէսրիլէ թէտավիւլտէն գալտըրըլմասը հագգընտաքի նիզամնամէտէ պէյան օլունան էլլի միլիոն ղուրուշլըգ ալթըըլըգ մուգապիլի 19 ղուրուշլըգ պիւթիւն մէճիտիլէրին էլլի միլիոն ղուրուշլըղը թէսավիլօթէն ալընարագ Ջարպխանէի ամիրէտէ աղսամընա թահվիլ օլունաճագ վէ պու հալտէ կիւմիւշ այարը մէճիտի այարը իլէ միւթէնասիպ օլմագ իւզրէ 20 վէ 5 պարալըգ սիքքէ տախի տարպ օլունաճագ տըր։

Իքինճի մատտէ.—Պիրինճի մատտէտէ պէյան օլունան մուամէլէնին թէֆթիշ վէ նէզարէթի Մալիյէ նէզարէթինէ մուհավվէլ օլաճագ վէ իշպու թէֆթիշ վէ նէզարէթ [illegible] էլլի միլիոն ղուրուշլըգ մէճիտի աղսամը հագգընտա իճրա օլունան թէֆթիշ վէ նէզարէթ կիպի իճրա օլունաճագ տըր։

Իւչիւնճիւ մատտէ.—Կէրէք իշպու նիզամնամէ միւճիպինճէ մէճիտիլէրին աղսամընա թահվիլի վէ կէրէք տիկէր նիզամնամէտէ [illegible] ալթըըլըգլարըն [illegible] մէսարիֆի իլէ զարար ու զիյանը Խազինէի Մալիյէ [illegible] Տուխանը Ումումիյէ վարիտաթը [illegible] Պանգը Օսմանի պէյնինտէ [illegible] օլունաճագ վէ մէզքիւր [illegible] օլաճագ տըր։

Տէօրտիւնճիւ մատտէ.—Մալիյէ նէզարէթի իշպու նիզամնամէնին իճրասընա մէմուր տըր։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԼՈՅՍ ԵՒ ՍՏՈՒԵՐ

ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ

Գին 5 ղրուշ

1402 1—9

ԼՕԼՕ կամ գեղուհին Լօրանս. — Գարթուշ, արքայ աւազակաց.—Փոքրիկ դքսուհին.—Գարեջրատան աղախինը.—Վանքին գիշերները. — ՋՕՐՍ.ՎԱՐ ՊՈՒԼԱՆԺէի պատմութիւնը ևն ևն ևն։

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Ֆրանսերէն այս յոյժ հետաքրքրաշարժ և ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ վէպերն որք մաս առ մաս կը հրատարակուին ի Փարիզ. հոս կը վաճառուին միայն ի գրատուն

Վ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.

Զաքմաքճըլար եօգուշ թիւ 51։

Իւրաքանչիւր մաս 40 էջէ կը բաղկանայ. գինն 100 փարայ։

Գալ խորհրդակցել գրոց ցանկին։

1385

ԱԶԴ

Խաֆանեալ Մ[illegible] գալեչտաթերթի արտօնատէր Գէորգ էֆէնտի Այվազեան՝ Միտիլլիէն ընտիր ձիթաիւղ և օճառ, Թէնոտոսէն պատուական գինի և Իզմիրէն ընտիր օղի բերել տուած է, և աժան գնով կը վաճառէ Ղալաթիա Բէնչչէնպիհ բազար, Իփսի խան։

Մինչեւ ցարդ Այվազեան էֆէնտիի յիշեալ վաճառատունը դիմողք յոյժ գոհ եղած են ապրանաց ընտիր տեսակէն և գնոց չափաւորութենէն։

Այս օրերս լաւագոյն ապրանքներ հասած են։ 1318 15—15

O ԳԱՄԷԼԻԱ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԵՒՈՒԿԱՑ

194 — Մեծ-Փողոց Բերայի — 194

Որպէս զի O ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունն չ'շփոթուի ուրիշի մը հետ և հասարակութիւնն երբէք չխաբի, դրան վերեւ դրուած է ոսկեզօծ տառերէ մեծ Գամելիա մը։

ՆՈՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐԵՒՈՒԿՆԵՐ, ԲՐԴԵՂԷՆՔ, ԹԱՒԻՇՆԵՐ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆՔ ԵՒ ԿԱՌՆԻԴԻԻՌ.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՄԻՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ ամեն տեսակ բրդեղէն, կտաւեղէն, մետաքսեղէն կերպասներու կտորներու։

ԿԷՍ ԳՆՈՎ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

1248 ՈՐՈՇ ԳԻՆ 34—36

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

Թօգատ գազասընտա մէվճուտտըրէն 5 պին վէ օն պին գըյէթի ճէտվէլ նիհալը խալիսին պէհէր գըյէթի ճէտվէլ սինէ 6 ղուրուշա մահալլինճէ պաշգա պաշգա թալիպ զուհուր իթթիքինտէն, մէզքիւր իւլ միգտար նիհալըն պէտէլի լիրաի օսմանի 100 ղուրուշա օլարագ նագտէն վէ տէֆաթէն մէզքիւր գալխանէ սանտըղընա իթա օլունմագ վէ քէզալիք գալխանէ մէվճուտտընտէն 15,000 գըյէթի ճէտվէլ խալիս պագըրըն թէգտիրի [illegible] պէտէլի Խազինէի ճէլիլէ վէրիլմէսինէ թէսլիմ օլունմագ վէ մէզքիւր պագըրըն մէճմուի տախի Թօգատտա [illegible] միւզայէտէյէ վազ օլունտուղունտան, Փիյաթը մէզքիւրէյէ զամմ իլէ թալիպ օլանլարըն չէհրի հալը րումինին 17ինճի կիւնիւ սաաթ 9ա գատար Տէրսաատէթտէ Օրման վէ Մէատին իտարէի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ Թօգատ միւթէսարրըֆլըղընա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի վէ [illegible] իթիպարէն 24 սաաթ զարֆընտա 100տէ 5 զամմ գապուլ օլունուպ անտէն սօնրա վուգու պուլաճագ զամմըն գապուլ օլունմայաճաղը իլան օլունուր։

5 քեանունի սանի 303 1369

Բէյան

Գարէսի վիլայէթի տախիլինտէ Էտրէմիտ վէ Քէմէր գազալարը օրմանլարընտան 4 սէնէ միւտտէթ զարֆընտա 3000տէն 4000 ճէտվէ գանթարա գատար չամ գապուղը միւզայէտէ [illegible] Տէրսաատէթ վէ վիլայէթը միւշարիլէյհաճա իշպու 305 սէնէսի քեանունի սանիսինին 30ընճը ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ 9ա գատար [illegible] անտէն սօնրա անճագ 24 սաաթ զարֆընտա 100տէ 5 զամմ գապուլ օլունարագ իհալէի գաթիյէսի [illegible] մէզքիւր իւլ միգտար չամ գապուղը [illegible] Տէրսաատէթտէ Օրման վէ Մէատին իտարէի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ Գարէսի վիլայէթի Օրման միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

7 քեանունի սանի 305 1370

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ֆապրիգաի հիւմայունլար իչիւն միւնագասայա գօնուլան իքի եիւզ էլլի պին գըյէթի ճէտվէ քիւլլի գըրգըմ Խիւտավէնտիկեար եաբաղըլըն պէհէր գըյէթի ճէտվէլի եէտի ղուրուշ օթուզ բարայա թալիպի ճօղտէսինտէ օլուպ քեանունի սանինին տօգուզունճու կիւնիւնտէն իթիպարէն պէշ կիւն միւտտէթ զարֆընտա պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթաասընա վէ օնունճը կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլէ բաղըլ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

4 քեանունի սանի 1888 3—3

Նօ. 2 1430

AU PANTHEON

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ԶԵՂՋԵԱԼ ԳՆԵՐՈՎ

Պատիւ ունինք ծանուցանել Տիկնանց թէ դեկտեմբեր 14/26 երկուշաբթի օրէն սկսեալ մեծ զեղչեր եղած են մեր բոլոր ապրանաց վրայ։ Եղանակիս ամենէն սիրուն նորաձեւութեանց գները մեծապէս իջուցուած են։ Ֆանթէզի թաւիշները, մետաքսեայ նոր կերպասները, բրդեղէնները ևն, պիտի վաճառուին մեծ և իրական զեղչերով։ 1390 8—12

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ
(ԿՈՓ ԷՆ ԼԱՐՈՒՈՂ)

Միմիայն 55 ղրշով		Միմիայն 55 ղրշով

Նիքէլեան սպիտակ մետաղէ, մեքենաները պողպատէ, և բոլէները ցոյց տուող սլաքով. ամբողջութիւնն ունի վերջին կատարելագործութիւններն որք ի կիր առնուած են թանկագին ժամացոյցներու վրայ։

Տօնական եղանակին համար յարմարագոյն ընծայ մ'է այս, ինչպէս և ամենայարմար ընծայն է

1888Ի ԿԱՂԱՆԴԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Այս ժամացոյցը մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուին ԷՄ. Ճ. ՄԻՐՃԱՆՈՅ ի քով, Պոլիս, Պահճէ-Գափու, Մէյտանճըք փողոց, Թիւ 54 և 56, զորս եղինաց քանի մը վաճառականներու քով և ի Ղալաթիա Ս. Զաքարովիչ և ընկ. քով, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 16։

1335		7—25

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
Կ. ՆԱՎՐՈՒԶԵԱՆ և Յ. ԽՕՃԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ առեւտուր գաւառաց հետ

Չինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած

Դերբենտի եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր

ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամեն զովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատան ըրած զոհողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գաբու Ճէլալ պէյ խանի դրան կից Թիւ 10

1000		69—78

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ
ՉԵՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼՆ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւ, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն ևլն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային [illegible]

[illegible]

381

ԲԱԲԱՆԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible]

Ամսական	Թոնօ
[illegible]	3,000
[illegible]	2,500
[illegible]	2,500
[illegible]	2,500
[illegible]	2,500
[illegible]	2,300

[illegible]

ՏԱՆԻԷԼ ԲՕՊԼ Ի ԸՆԿ.

558

ԽՐԹԵԻԽԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ըստ ֆը Նէփէօ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹԱՄՄԱՍ ՈՒԻԼՍՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Ամսական	Թոնօ	Ամսական	Թոնօ
[illegible]	2,000	[illegible]	4,500
[illegible]	3,000	[illegible]	4,300
[illegible]	1,300	[illegible]	2,500
[illegible]	1,500	[illegible]	2,000
[illegible]	2,200	[illegible]	2,000
[illegible]	2,900	[illegible]	3,000
[illegible]	2,600	[illegible]	3,900
[illegible]	2,500	[illegible]	4,500
[illegible]	2,100	[illegible]	2,000
[illegible]	2,000	[illegible]	1,200
[illegible]	2,700	[illegible]	3,200
[illegible]	2,500	[illegible]	1,700
[illegible]	1,800	[illegible]	2,800
[illegible]	2,600	[illegible]	4,400
[illegible]	2,300	[illegible]	3,200
[illegible]	800	[illegible]	3,000
[illegible]	1,700	[illegible]	5,500
[illegible]	1,800	[illegible]	3,500
[illegible]	3,500	[illegible]	4,000
[illegible]	2,200	[illegible]	2,000
[illegible]	1,800	[illegible]	2,000
[illegible]	2,200	[illegible]	4,300
[illegible]		[illegible]	1,200
[illegible]	1,000	[illegible]	3,600
[illegible]	3,000	[illegible]	1,300
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2,200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3,500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1,500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3,000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Բամբակ չուղենուն, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն ստա սատու։

Կրճոն չուղենուը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հուլ։

[illegible]

Ա. ՀԻԼՑ ԵՒ ՈՐԴԻ

Գործակալ

Փ. 17–18, Քէհ[illegible] [illegible]

[illegible]

831

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible]

Ամսական	Թոնօ	Ամսական	Թոնօ
[illegible]	1200	[illegible]	3000
[illegible]	1000	[illegible]	3000
[illegible]	1000	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	300
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	700

Նէքթէ[illegible] չուղենաւ նաւ. Պրաուն ամսոյս 11/23 ին Օտեսայէն ստա պիտի գայ և մէկ քանի օր կենալով Լիվըրբուլ պիտի երթայ ուղղակի։

Սեւաստբէօ չուղենաւ նաւ. Թօմսըն ամսոյս գէտի 14/26 ին Լիվըրբուլէն ստա կուգայ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Փ. Թ. ՈՒԻԹԱԼ և ԸՆԿ.

[illegible] խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ

415		[illegible]

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible]

Ամսական	Թոնօ	Ամսական	Թոնօ
[illegible]	2500	[illegible]	3700
[illegible]	2500	[illegible]	3700
[illegible]	2500	[illegible]	3700
[illegible]	2500	[illegible]	3500
[illegible]	2500	[illegible]	3500
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	1800
[illegible]	3700	[illegible]	1800
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]

[illegible]

846

[illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՆ
Ն. ՊՈՒԷԼ եւ ԸՆԿ.

[illegible]

ԲԷՆԵՏԻՔ ԲԷՇԻՐ

[illegible] 17–18 [illegible] Միւէ

336

Արտօնատէր		Ս. ՏԱՊԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ
ԸՆԴԳԻՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 Ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 Ֆրանք

Ապահովագրութիւն գրաւ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն ևլն ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենայն ի ժղխտորական փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim C° Assurances et Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք իմպոսին ունին 30,500,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին չոգենաւով, երկաթուղեավ/ատագաւ ուրիշ փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ աղատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՓԻԳՆԸՐ ՈՐԴԻ

1132		Ընդհանուր Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ այլ երկու Ընկերութեան

PILULES DE CATRAMINA BERTELLI

A. Bertelli e C.

A. BERTELLI E C. MILANO. MARCA DI FABBRICA

ԳԱԹՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

[illegible]

ՀԱԶ, ԽՌՉՈՒԿ, ԳՐԻՊ, ԹՈՔԱՅԻՆ ՀԻՒԾՈՒԹԻՒՆ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

...ևէ կտիս սատոյ 9.50 Ֆրանք։

Ամեն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին փորագրեալ նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Զուիցերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օկէստ Ամոն ի Լօզան։

Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գուրլօ Յ. Հ-ֆէր եւ ընկ. ի Ճէնովա։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ԺՈԶԷՖ ՔԱՊՐԻԿԻՆԻ, Եօրդանճըլար փողոց, 69, Ղալաթիա (վաճառատուն [illegible])։

1244

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Ի ՊԻՒՏԱՓԷՍԹ
ՀԱՆԳԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօմէն Բօրարօր

» [illegible] գործակալ և քննիչ. Մ Նազարէթ Նազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօղեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամլամայեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէոն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, ևլն ևլն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք բսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել, կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արգոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան չափաւոր պայմաններուն և միճակահանութեան մասնաւոր առաւելութիւններուն որ մէն մի տարի Պիւտափէշթի մէջ ի ներկայութեան կառավարական պաշտօնէից տեղի [illegible]

[illegible]

Գանձեալ [illegible] 1885 [illegible] 1886 [illegible] 10 միլիոն ֆրանք [illegible] 12 միլիոն է։

654

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՁԿՆԻ ՄԱՆՐԷԶԵՐԾ

[illegible]

ԷՐԻԼԷՄԵՆԻ

[illegible]

711

ԱՐՇԱՒՈՒՄ ԱՌ ՁԱԽՈՂՈՒ

[illegible]

1256		691

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ
Ա. ԼԷՍՔԻՒԼԱՅ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ
ԿԱՄ
ՓԱՅՏԻ ՄԱՆԱԾՈՅԷ ԿԱՊԵՐ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ

Յանձնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Այս կապերն յարմարագոյն դատուած են թէ' բժիշկներէն և թէ' զայնս գործածող կիներէն։

Այս նոր կապերուն [illegible] հետեւեալներն են.

1. Ծծելու հզօր կարողութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ այնտեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փայտի մանածոյն իւր ծանրութեան 12 անգամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածոյին մասնաւոր յատկութիւնն է հականեխութիւնը։

3. Կապը միշտ [illegible] է և [illegible]։

4. Հեղուկ տարրերը կարենալով ազատօրէն շոգիանալ, միշտ չոր կը մնան գործածութեան միջոցին։

[illegible]

Այս բոլոր նիւթերը կը գտնուին վերոյիշեալ դեղատանց մէջ։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործատարն է Ֆէլէք Պէլլ., Ֆրէնտքլեան խան, Պոլիս։

1516		9—26

ԱՊԱՀՈՎ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. Գուիտոնեան պար.—Լուսնոտութիւն—Արգանդախեղդ—Հիւանդոտութիւնք ուղեղի և ողնածուծի ջղաձգութիւնք, գլխու պտոյտ, ջղային տագնապք, ջլացմունք, քնատութիւն, ուղեղային բորբոքում, սերմնաթափութիւն

ՍԻՌՕ ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ միջոցաւ

Բժշկապէս մաքուր բողասիոնիի պռոմիւրով

15 տարուան ԱՊԱՀՈՎ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Փարիզի Հիւանդանոցաց մէջ գործածութեամբ։

Շատ կարեւոր տեղեկութիւնք կը տրուին փափաքողաց ձրիաբար

Հէնրի Միւռ, ի Բոն-Սէնդ-Էսբրի (Ֆրանսա)

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիոյ Մեծ փողոց, Կ. Պոլիս։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարանաց մէջ։		816

ԳՕՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌՈՒԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Վ. Ուիթալ, Ուիթալ խան Պահչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրքէզ[illegible] խան թիւ 6.		686

ԱԶԴ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ծխողներու վերաբերեալ առարկայից մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառականաց թէ Կ. Պոլիս Հասնառած են մեծաքանակ թէ խմէ[illegible] [illegible] թուղթերն,

JOB

Պ. ժան Լութֆեանի վաճառատունն ի Ղալաթիա, 17, Մահմուտիէ փողոց, Ցայսմհետէ կրնան անդ դիմել իրենց ընելիք յանձնարարութեանց համար։ Ապահով պիտի լինին թէ չպիտի խաբուին կեղծերը ծախող վաճառականներէ, որք անխղճութեամբ կը խարդախեն մեր թուղթերը։

Ինչ ինչ որոշեալ քանակութեանց համար, գործարանին գնով պիտի վաճառուի իրենց։

1400		3—31

## ՇԻՐՔԻԹԻ		ԽԱՅՐԻՅԻ
### ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ		664

1888 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 9 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

Վոսփորէն ելնող շոգենաւներ

2 5 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.
2 15 Եէնիմ. Մեղ. Պեօյիւք. Թար. Եէնիք. Սթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիքթաշ
2 15 Վանիք. Չէնկել. Պէյլեր. Գուզկ. Գապաթ.
[illegible]

Կամուրջէն մեկնող շոգենաւներ

2 55 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեօյիւք. Մեղ. Եէնիմ.
4 Գապաթ. Խուզ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. [illegible]
[illegible]